

S POSVETOVANJA LJUDSKIH POSLANCEV POMURJA V MURSKI SOBOTI

INVESTICIJE V PERSPEKTIVI

Prednost bodo imele tiste gradnje, od katerih bo imela družba najprej koristi v obliki povečane proizvodnje

O konkretnih nalogah s področja investicijske politike — gospodarske in negospodarske investicije — je govoril na nedavnem posvetovanju ljudskih poslancev Pomurja predsednik OLO in ljudski poslanec Rudi Čačinovič. V izčrpnih izjavah je nakazal potrebe po investicijah glede na perspektivni plan gospodarskega razvoja Pomurja. Poudaril je, da velja prednost tistim gradnjam, od katerih bo imela skupnost najprej koristi v obliki povečane proizvodnje.

Na prvem mestu velja omeniti gradnjo tovarne metanola

NAŠI LETOŠNJI NAPORI

Na nedavnem posvetovanju ljudskih poslancev Pomurja, ki je bilo minuli teden v Murški Soboti, je sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Jan Ros med drugim poudaril, da je socialistična preobrazba kmetijske osrednja naloga kmetijskih zadrug v Pomurju tudi v letošnjem letu. Dalje je to. Ros menil, da se je kmetijsko združništvo v Pomurju v zadnjem času vsestransko okrepilo. To dokazujejo povečani zadržni skladi, razširjena mehanizacija in preusmeritev kmetijskih zadrug od trgovine na pospeševanje kmetijske proizvodnje. Kakor kaže, bodo imele zadruge do konca minulega poslovnega leta trikrat večje sklade kot v letu 1957.

Zato bomo morali v letošnjem letu osredotočiti vse svoje napore prav na to področje. Tu je trenutno najpomembnejša naloga politična vzgoja in strokovno usposabljanje oseh zadržnih kadrov za njihove naloge pri nadaljnjem razvoju združništva po vaseh. Zimski čas nam nudi obilo možnosti za politično izobraževanje v tem smislu. Ob tem pa ne kaže zanemarjati materialne osnove kmetijskih zadrug. O oseh teh stvareh se bo treba pogovoriti tudi na množičnih sestankih Socialistične zveze in zborih volivcev.

Po mnenju tov. Rosa velja razmisliti v letošnjem letu tudi o perspektivi in možnostih za predelovalno industrijo v Pomurju. K temu nas spodbujajo lanske in predlanske zahteve zaradi viškov pridelkov, ker ni bilo možnosti za konserviranje in višje vrednotenje le-teh. Pri tem kaže razmisliti še vprašanje, kje graditi ustrezne objekte.

O nadaljnjem razvoju in utrjevanju našega komunalnega sistema je tov. Ros poudaril, da pomeni ukinitve manjših občin korak naprej, kar so volivci tudi pravilno razumeli. Nekateri ukinitve občin niso imele materialnih pogojev in tudi kadrov ne in so tudi zaostajale za večjimi v graditvi socialističnih odnosov na vasi.

Potem, ko je omenil pomankljivosti dela posameznih svetov in nakazal kot nalogo utrditev teh svetov, je tov. Ros omenil pomembno vlogo organizacij SZDL in njihovih krajevnih odborov, ki bodo morali nenehno skrbeti za izvajanje krajevnih politik. Dejal je, da bodo občine morale poskrbeti za organizacijo krajevnih skupnosti in tako prispevati, (Nadaljevanje na 2. strani)

in formaldehida v Lendavi, ki bo zaradi precejšnjih zalog zemeljskega plina velikega pomena za našo kemično industrijo. Ob tem kaže razmisliti tudi o preusmeritvi proizvodnje v lendavski »Nafti«, v kolikor ne

ma v Pomurju bo pomembna obnova zdravilšča v Radencih. Ko bo podjetje dobilo posojilo in napeljalo centralno kurjavo, bo lahko podaljšalo sezono tudi čez zimo. Med preostalimi gradnjami:

V RADGONI IN LJUTOMERU seje občinskih ljudskih odborov

Včeraj je bila v Ljutomeru seja občinskega ljudskega odbora, na kateri so odborniki razpravljali in sklepali o številu odbornikov občinskega ljudskega odbora v zvezi s priključitvijo dela bivše videmske občine občini Ljutomer. Razen tega so izglasovali odborniki razrešitev članov občinskih svetov, ki jim je potekla mandatna doba in izvolili nove člane svetov. Med drugim so razpravljali tudi o poročilu sanitarnega inšpektorja.

Tudi v Radgoni je bila včeraj seja ObLO s podobnim dnevnim redom. Tako sta — kakor že pred tednom v M. Soboti — začela s poslovanjem tudi oba ObLO — Ljutomer in Radgona — za območje iz ukinjene, prejšnje videmske občine.

bo dovolj nafte. Nadaljnja važnejša naloga v letošnjem letu bo rekonstrukcija tovarne mesnih izdelkov v Murški Soboti, ki je nujna že zaradi sanitarnih predpisov, na tretjem mestu pa je obnova podjetja Radenska slatina z ureditvijo obrata v Očeslavcih. S tem bi se povečale kapacitete podjetja, ki bo lahko krilo 2/3 potreb v naši državi. Za razvoj turiz-

letos v perspektivi kaže omeniti rekonstrukcijo in kapacitete tovarne dežnikov v Lendavi, ki bi ji bilo pomagano že s tem, če bi dobila nazaj zore, ki jih je nekoč imela in jih uporablja sedaj »Naftac«, dalje povečanje proizvodnje šampanjca v G. Radgoni, dela v tovarni mlečnega prahu v Murški Soboti, tovarno konfekcije v okviru tovarne perila »Mura« v Mur-

ški Soboti, obnovo v Ljutomerški usnjarni, ki bi lahko postala v perspektivi ob obeh za rekonstrukcijo v tovarni mesnih izdelkov v Murški Soboti komplementarna tovarna v sodelovanju obeh podjetij (galanterija), razširitev kovinske industrije (»Panonija«, »Elrad«, itd.), rekonstrukcijo opekarne, s katero nikakor ne kaže več odlašati (s poudarkom na gradnji opekarne v Lukavcih), gradnjo centralne vinske kleti v Ljutomeru, melioracije, gradnjo gospodarskih objektov, skladišč, predelovalnih obratov, izgradnjo cest in drugo. Izdatna sredstva bodo podjetja vložila iz lastnih virov, poslužila pa se bodo investicijskih posojil.

Pr. negospodarskih investicijah kaže omeniti, da je svet za (Nadaljevanje na 2. strani)

Kako se naj uveljavlja uslužnostna obrt IZHOD LE V ZDRUŽEVANJU MANJŠIH DELAVNIC

Občinski ljudski odbor je na svoji nedavni seji sklepal tudi o združitvi petih manjših obrtnih delavnic v eno večje obrtno podjetje, ki bo opravljalo različne usluge kot je plesarske, pečarske, kolarske, orbarske, tapetniške, kovaške in mehaničarske.

V razgovoru z našim sodelavcem je o tej združitvi: podpredsednik ObLO Murška Soboti Stefan Sabjan omenil, da v teh manjših obrtnih podjetjih do združitve ni bilo mogoče govoriti o delavskem samo-

Med prijatelji v Indiji

Včeraj sta si prijatelja — Tito in Nehru — v Nem Delhiju prisrčno segla v roke. Srečala sta se četrtič, toda drugič v Indiji. Ze to priča o tesnih stikih med obema deželama, ki sta čedalje bolj pomembni v mednarodnem žoljenju. Obe deželi si prizadevata okrepiti mir v svetu in v tem dosegata lepe uspehe: Jugoslavija v Evropi, Indija v Aziji.

Takšno prijateljstvo, kot je izraženo na poti predsednika Tita, ki se je doslej ustavil v Indoneziji, Burmi in v Indiji je v napoto obema blokoma, ki delita svet. Nič čudnega ni, če so se v zadnjem času zvrstili novi napadi na Jugoslavijo od strani Vzhoda. V »socialističnem taboru« nas vsekakor ne bodo razumeli tako dolgo, dokler bodo prepričani, da so vsi tisti, ki niso v »socialističnem taboru« člen zahodnega bloka.

Zanimivo je, da so na Zahodu bolj razumni in da so resneje ocenili pot predsednika Tita in dejstvo, da nanezuje prijateljske stike prav z afriškimi in azijskimi deželami, ki se šele prebujajo v pravem smislu besede. Zlasti britanski tisk je omenil, da morda ni daleč čas, ko bo svet moral sprejeti v mednarodnih odnosih načela miro-ljubne koeksistence, kot svoja vodilna načela.

Ob tem lahko pomislimo še tudi na zadnja dogajanja v svetu: podpredsednik Mikošan se srečuje z ameriškimi vodilnimi politikami in državnikami iz Amerike se sliši, da je Eisenhower pripravljen na srečanje s Hruščovom, da bi želel obiskati Indijo in da bo verjetno prišel v Evropo. Ali ne bi mogli reči, da je to že izmenjava mnenj o raznih problemih v osebnih stikih, in to je že pot, ki mnogo obeta.

Za nas je zelo važno, da sovetni tisk vse pozorneje spremlja pot našega predsednika Tita, a to pomeni, da se vse bolj zanima za naša mišljenja in sploh za Jugoslavijo. Svetovna jačnost je torej vse bolj obsejana o osnovnih načelih jugoslovanske politike, ki podpira vse tisto, kar utegne biti napredno z razvojem družbe, in vse tisto, kar o svoji osnovi koristi človeštvu, ki je prehodilo že tolikšno pot, da mu stara Evropa ne more nuditi dovolj snovi za razvoj in napredek. Težko je dojeti, da se je težišče sveta nekoliko premaknilo z dosedanjega središča in da je potrebno upoštevati nove silnice v svetu, torej države, ki se šele oblikujejo in bodo komaj čez nekaj desetletij nekaj več pomenile v svetu.

Predsednik Tito je vse to doumel, torej je analiziral družbo in njena gibanja v toliki meri, da je lahko s pričanjem odklonil najrazličnejša snubljenja, pa naj so bila še tako zavita v vabljuje, a tudi varljive teorije. Prijateljstvo odločnih mož z enakimi mišljenji je torej za ves svet prav takšnega pomena kot za države, ki jih predstavljajo. In ob koncu naj spomnim še na to, da je Jugoslavija imela pred leti tukaj le štiri prijatelje: Indijo, Egipt, Etiopijo in Burmo, a zdaj je na tej poti že šeststo prijateljev, ki so vabili našega predsednika na obisk, toda obiskal bo lahko le sedem izmed njih, ker mu je čas preprečil drugačno odločitev.

Predsednik Tito je torej tokrat že skoraj na pol poti: trenutno je v Indiji.

upravljanju, saj so predstavljali kolektiv navadno le trije ljudje. Neorganizirano je bilo tudi finančno poslovanje.

Zanimiv je tudi odnos teh obrtnih delavnic do skupnosti. Plan je bil vedno tak, da ga je bilo mogoče realizirati brez večje težave. Minimalna so bila tudi sredstva, ki so jih te delavnice skupnosti dajale. Tako je znašal pri Pleskarstvu poleg 3 milijonov 800 tisoč celotnega dohodka letni pavšal le 8 tisoč dinarjev; podobno je bilo tudi v ostalih delavnicah, saj je znašal letni skupni pavšal za vseh pet delavnic, ki so zaposlovale 22 kvalificiranih delavcev in 8 vajencev, občinskemu ljudskemu odboru letno

le 108 tisoč dinarjev. — Občinskemu ljudskemu odboru pri tem ni osnovno vodilo v tem, da poveča letni prispevek teh podjetij občinskemu ljudskemu odboru — je podčrtal tov. podpredsednik — marveč, da se čimbolj razvija in te možnosti uslužnostna obrtna dejavnost so dane le v združevanju manjših delavnic. Kot večji obrtni obrat bodo imele omejenjene obrtne delavnice tudi več sredstev za sklade, kar bo prav tako ugodno vplvalo na razvoj uslužnostne obrti. V večjem obratu bo mogoče bolje organizirati delo, uvesti norme, itd. Razen tega bo združeno podjetje tudi kreditno bolj trdno.

Ob vseh teh okoliščinah je občinskemu ljudskemu odboru uspelo pripraviti kolektive vseh petih obrtnih delavnic, da so se združili. Prav tako je občinski ljudski odbor že določil lokacijo za gradnjo novih obrtnih prostorov združenega obrtnega podjetja »Obrtniki«. Iz občinskega investicijskega sklada naj bi dodelili podjetju 6 milijonov dinarjev investicijskega posojila. Predvidevajo, da bo stavba dokončana do junija letos. Prav tako so že razpisane volitve v organe delavskega samoupravljanja v tem podjetju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Novi obrtni obrati v Ljutomeru

Vedno večje potrebe prebivalstva Ljutomerske občine zahtevajo ustanovitve nekaterih novih obrtnih obratov. Primanjkuje predvsem vodovodno inštalaterstvo, kamnoseštvo, pleskarstvo in soboslikarstvo. Pred leti je v Ljutomeru že obstajalo podjetje »Slikoplesk«, ki pa je bilo žal likvidirano. Podobna dela lahko prevzamejo tudi oddelki raznih podjetij, ki se ukvarjajo s sorodnim delom.

60 let obstoja bolnišnice v Ormožu

Koncem decembra je sedanja bolnišnica za TBC v Ormožu praznovala 60. obletnico obstoja. To bolnišnico je ustanovil nemški viteški križniški red. Leta 1948 je bila ustanovljena sedanja specialna bolnišnica za pljučno tuberkulozo, ki je ob tej priložnosti praznovala svojo desetletnico obstoja.

PRED IZOBRAŽEVALNIM DELOVANJEM V KZ

POVSOD SEMINARJI

V pomurskih kmetijskih zadrugah se v zimskem času obeta pestro izobraževalno delovanje, ki bo usmerjeno predvsem k usposabljanju vodilnih organov zadržnega upravljanja za uspešno opravljanje zaupanega jim poslanstva. Tako se bodo v kratkem pričeli po vseh zadrugah seminarji za člane zadržnih svetov. Organizirala in vodila jih bo Ljudska univerza s pomočjo zadržnih organizacij.

V programu je osem skrbno izbranih tem za predavanja (vloga in naloge zadržnih svetov pri ustvarjanju in delitvi dohodka ter gospodarjenju s sredstvi; razvoj kmetijstva in socialistične preobrazbe v FLRJ; sodelovanje zadrug z individualnimi kmetijskimi pridelovalci; zadruga v blagovnem prometu; neposredni in pridelovalni problemi, aktualne naloge zadržnih svetov; perspektiva gospodarske politike v okviru FLRJ; zadržni svet v

mehanizmu družbenega upravljanja; gospodarska in politična demokracija v FLRJ), ki so po svoji vsebini zelo aktualna in bodo prilagojena še našim domačim razmeram, lahko mnogo koristila in prispevala k večji politično-gospodarski razgledanosti upravljalcev v združništvu.

Kot pričakujejo organizatorji, bo obiskovalo te seminarje okrog 2000 članov zadržnih svetov v vsej pokrajini, mimo njih pa še člani vaških vodstev SZDL. Seminar bo v vsaki zadrugi in predavanju bodo prirejena tako, da bo vsak teden po eno. Tako bo to izobraževalno delovanje trajalo ves zimski čas in se bo končalo v marcu. Predavatelji iz okrajnega središča se bodo pri svojem delu oslanjali na aktivne predavatelje v večjih krajevnih središčih in jih pripravljali za konkretno delovanje v posameznih zadrugah. Kaže torej,

da bo pri organiziranju in vodenju zadržnih seminarjev sodeloval širok krog ljudi, kar je jamstvo, da bo to izobraževalno delovanje prineslo tudi začetne rezultate.

Perutninarski obrat v Soboti?

V perspektivnem planu razvoja našega kmetijstva je med ostalim zajeto tudi perutninarstvo. Poklicnega perutninarstva v Pomurju najbrž ni, vendar dajejo kmetije te pokrajine dve tretjini jajc za slovensko tržišče; za široko potrošnjo. Ker torej tržišče pričakuje največ od naših proizvajalcev, je nujno potrebno, da se v Pomurju odločimo za večjo skrb perutninarstvu. Razvoj perutninarstva pa zahteva več poudarka obratom: hladilnicam, skladiščem itd.

Kmetijska poslovna zveza je na zadnji seji v decembru skle-

Edinstven uspeh VG Gornja Radgona

PRVI V DRŽAVI

Lani 15.812 kg grozdja na hektar, zato 1 milijon 750 tisoč din zvezne nagrade

V Jugoslaviji je lani tekmovalo več družbenih gospodarstev tudi za obilne hektarske donose v vinogradništvu. Vest, da je v tem pomembnem tekmovanju zmagalo Vnogradniško gospodarstvo Gornja Radgona, je zato tolikanj bolj razveseljiva — ne samo za delovni kolektiv tega družbenega posestva, marveč tudi za vso našo pokrajino.

Radgonsko vinogradniško gospodarstvo je lani ob trgatvi zabeležilo zares vrhunski pridelovalni uspeh po količini nabranega grozdja na hektar: 15.812 kilogramov, za kar je bilo nagrajeno po Zvezi kmetijskih in gozdarskih zbornic FLRJ z največjim zneskom 1 milijon 750 tisoč din. To je

največja dodeljena nagrada v državi. Drugo nagrado (1.554.000) je prejela uprava »Kneževih vinogradov« pod okriljem kombinata »Beograda«, razen njiju pa so bila nagrajena še tri vinogradniška družbena posestva v državi.

Pogoje za nagrado v sadjarstvu je izpolnilo samo družbeno posestvo »Osojnik« pri Ptuj. Dobilo je 600.000 din, ker so na desetih hektarjih sadovnjakov pridelali povprečno 26.252 kg jabolk na hektar.

Ob tej priložnosti zmag: tudi naše čestitke delovnemu kolektivu radgonskega vinogradniškega posestva!

Izhod le v združevanju manjših delavnic

Kot v ostalih občinah, je tudi v soboški, in predvsem v samem mestu, še več možnosti za združevanje posameznih obrtnih delavnic. Kateri primer je med temi najbolj izrazit?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Občinski ljudski odbor si že dalj časa prizadeva združiti soboška mizarska podjetja »Jelka«, »Ledava« in »Javor«. Od teh še najbolje gospodarji »Jelka«, ki se ji je priključil obrat bivšega Agromerkurja »Zaga«. Pri Jelki tudi nimajo nobenih pomislekov, da se ne bi združili z ostalima podjetjema. Ob združitvi bi se sicer pojavilo vprašanje večjih obratnih prostorov, toda te bi bilo mogoče zgraditi, saj bi bil združen kolektiv tudi gospodarsko močnejši: več sredstev v skladih, večja kreditna sposobnost. Prednosti združenih podjetij bi bile v tem, ker bi tako lahko organizirali serijsko proizvodnjo stabilnega pohištva, tipiziranih elementov itd., za kar je danes na tržišču veliko povprašanje. Take proizvodnje sedaj ni mogoče organizirati nobenemu navedenim podjetjem, saj primanjkujejo posameznim obratom stroji. Tudi obstoječe strojne naprave bi po združitvi lažje bolj smotrno izkoristili.

Na občinskem ljudskem odboru menijo, da kolektivi posameznih podjetij nimajo realnih dokazov proti združevanju. Tu gre bolj za osebna nesoglasja.

Tovarš podpredsednik je za tem izrazil še mnenje, da ne bi bilo napak združiti na pri-

mer mestno pekarno s soboškim mlinškim podjetjem. Znano je — je dejal — da je ta pekarna potrebna rekonstrukcije. To se odraža tudi v kakovosti izdelkov pekarnice. O rekonstrukciji so razpravljali posamezni občinski forumi. Za rekonstrukcijo pekarnice bi potrebovali okrog 10 milijonov dinarjev. Takega bremena pa kolektiv pekarnice ne prenese. Ob združitvi pekarnice z mlinškim podjetjem bi lahko med drugim pričakovali še pocenitev izdelkov pekarnice.

— Vsekakor je edina gospodarsko upravičena in najboljša možnost, da se prevsem manjše obrtne delavnice združujejo v večje obrate, ker bo le tako mogoče vsestransko zadostiti naraščajočim potrebam po uslužnostni obrti.

Naši letošnji napor

(Nadaljevanje s 1. strani)

da bomo z ljudsko pobudo čimveč storili s sredstvi, ki jih daje družba. S tem o zvezi je poudaril pomembno vlogo in važnost vsebine dela zborov volivcev, ki so v našem demokratičnem mehanizmu stalno telo, čeprav se sestajajo občasno.

Napoved je tov. Ros omenil tudi sezonsko vprašanje, ki ga bo moč najhitreje rešiti s tem,

da omogočimo sezonskim delavcem kvalifikacije. Ob tem je opozoril tudi na kritični položaj šolstva, razdrobljenega več ali manj na vsake enorazrednice, ter na razvoj obrti, zlasti socialistične, ki marsikje že prerašča v industrijsko proizvodnjo. Tu se je treba odločiti za ustrezno smer ali presmeritev v nadaljnjem razvoju, kar je marsikje izvedljivo tudi že s skromnimi sredstvi.

Lani smo dočakali na soboškem letališču otvoritev pomurskega letalskega centra. Novi hangar vidimo na pričujoči sliki. Zima pa ni uspavala članov soboškega aerokluba, ki se te dni udeležujejo tečaja za nadaljnjo usposobitev, saj jih v letošnjem letu čakajo nove naloge.

Vzгляд Bakovec — delo v Krogu

Statut občinskega ljudskega odbora določa pristojnosti, pravice in dolžnosti tudi krajevne odbora. Krajevni odbor pa lahko v svojih pristojnostih stori marsikaj, kar ne mora, a hoče storiti v korist svojega kraja. To so naloge, ki si jih krajevni odbor sam naloži oziroma jih vidi, ne da bi ga nanje kdorkoli opozarjal. Navadno krajevni odbori skrbijo za vzdrževanje komunalnih objektov: cest, vodnjakov, ljudskega prometa, za čiščenje obcestnih jarkov in obcestnega drevja in podobno, nadzorujejo delo poljskega čuvaja, krajevne kurirje itd.

Tudi v Krogu imajo krajevni odbor. V tej vasi ob Muri, blizu Murske Sobotice, pa je veliko mladine in velko delavcev poleg kmečkega življa. V Krogu imajo enake skrbi kot v večini podobnih ravenskih vasi. Za lani in že v prejšnjih letih so govorili o tem, da jim je potreben nek dom z večjim prostorom za shajanje, kajti v šoli, ki jo imajo, ne morejo imeti vedno seje in množične sestanke. Dobro vedo, da otrokom ne prija vonj po tobaku, ki ostane za tistimi, ki so do polnoči razpravljali o teh in oih problemih vasi v šolskih razredih...

V Krogu so torej sklenili, da bodo gradili gasilski dom, ki bo imel za vas vse potrebne prostore. O tem sta razpravljala krajevni odbor in Socialistična zveza. Oba odbora sta skupaj in posebej razpravljala o tem problemu in sklenila, da je treba z delom začeti, kajti od razgovorov vaščani ne bodo imeli ničesar. Odločili so se za gradnjo enonadstropnega gasilskega doma. Pri gradnji tega gasilskega doma so prebivalci opravili že čez 5000 prostovolj-

stev za velike gradnje, bodo pač zgradili tak dom, kot ga je trenutno mogoče zgraditi. Toda tudi takšen kot je, bo ta dom služil tudi potrebam bližnje vasi Satahovec in ne samo Krogu...

Pológ tega osrednjega vprašanja, s katerim se ukvarja krajevni odbor v Krogu, so seveda še drugi problemi, ki pa jih sproti urejujejo. Toda krajevni odbor in SZDL v vasi želita ustvariti tudi nekaj več kot pa samo zadostiti vsakdanjim potrebam in nalogam. Če jih povprašate, po kom se zgledujejo, bodo odgovorili, da po velikih uspehih, ki so jih dosegli v sosednjih Bakovcih.

Za večjo varnost pred ognjem

NEKAJ O DELU GASILSKIH DRUŠTEV V OBČINI BELTINCI

Na območju občine Beltinci je 14 prostovoljnih gasilskih društev, (razen v Gančanih v vseh vaseh). Ta društva imajo nad 500 operativnih članov, 16 članic, 52 iz vrst mladine mlajše od 18 let itd. Občinska gasilska zveza si prizadeva gasilce in društva čim bolj usposo-

toda v dobrem stanju, vsako leto potrebujejo le nekaj novih cevi in manjših popravil. Motorne brigadne nimajo prevoznih sredstev, zato ne koristijo niti v ožjih požarnih rajonih, brez koristi pa so tudi v krajih, kjer ni na razpolago primernih vodnjakov. Pomanjkanje le-teh

novodne naprave, sta ugotovili vrsto pomanjkljivosti, ki bi utegnile povzročiti požar. Poleg kurilnih naprav sta komisiji pregledali tudi električne naprave, mesta za zlaganje slame, odlaganje pepela, shranjevanje vneodljivih tekočin itd. Naši sta precej provizornih napeljav elektrike in podobne pomanjkljivosti, v 500 primerih so našli še brez dimnikov, kurjenje brez pravega zavarovanja itd. Manjše nepravilnosti, ki utegnajo postati v danih okoliščinah nevarne, sta našli komisiji, na 700 mestih.

Tudi v podjetjih in kmetijskih zadrukah so ugotovili precejšnjo skrb za varnost pred požarom. V teh primerih je potrebna še ostrejša graja, kajti gre za več milijonske vrednosti v skladiščih in podobno. V podjetjih so zlasti potrebni številnejši gasilni pripomočki, s katerimi mora osebje, zaposleno v podjetjih, vedeti rokovati.

Dolžnost občnih zborov je vsekakor ta, da o teh in podobnih problemih v gasilskih društvih govorijo in sprejmejo ustrezne sklepe.

Pogorišče — ob večji skrbi za varnost pred ognjem ga ne bi bilo...

biti za požarnovarnostne naloge. Ožji in širši požarni rajoni so določeni in tudi ostala potrebna služba je primerno urejena. V vseh društvih imajo večinoma stare gasilske brigadne,

ovira gašenje zlasti večjih požarov.

Lani so pri petih požarih obvarovali gasilci za 2 milijona din ogrožene imovine. Komisiji, ki sta pregledali kurilne in dim-

Lansko leto smo imeli v Murski Soboti in tudi drugih mestih zelo živahno gradbeno dejavnost, tudi kar zadeva stanovanjsko graditev. Upajmo, da bo tudi letos tako. Na sliki: Novi stanovanjski blok v Stefana Kovača ulici v M. Soboti

Investicije v perspektivi

(Nadaljevanje s 1. strani)

šolstvo izdelal poseben program, ki ga je OLO sprejel (vajenske šole in šole, ki so že začele), dalje izgradnjo osnovnega šolstva v okraju in nadaljnjo graditev bolnišnice v Murski Soboti, kjer je največja potreba po novem otroškem oddelku; zanj je OLO že izglasoval 50 milijonov dinarjev iz rezerve, itd.

V razpravi o vseh teh vprašanjih so navzoči med drugim omenili, da naj občine razvijajo in pospešujejo obrtniško dejavnost in poskrbijo tudi za naraščajoč, poudarili so, da je tretjina okraja še vedno brez elektrike, kar terja pospešitev tovrstnih del, opozoril na nesmotrnost nekaterih gradenj v kmetijskih zadrukah, na pro-

blem zbiranja sredstev pri zasebnih proizvajalcih na vseh, ki imajo lastno mehanizacijo, na problem obdelave tiste zemlje, ki je proizvajalec ne zmore, omenili pravno pomoč za drugim, problem odvisne delovne sile in pomanjkljivosti službe za posredovanje dela, ki je drugod že dosegla višjo raven itd.

OBČNI ZBOR ZVEZE BORCEV V RADENCIH

Občni zbor krajevne organizacije Zveze borcev v družbeno prireditivju je postal v Radencih že običajna prireditiv. Organizacija ima 94 članov, morebitne nove člane pa bodo sprejemali še do vključno 15. februarja. V minulem letu so predvsem skrbeli za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Zanimali so se za vzgojo in učne uspehe teh otrok in poskrbeli, odnosno so posredovali za njihovo zaposlitev. Ob raznih praznikih so obiskali otroke na domu in jih obdarovali z živili in tekstilom.

Na večeršnjem občnem zboru so izvolili komisijo za zbiranje zgodovinskega materiala, dalje komisijo za skrb za otroke padlih borcev, za uveljavljanje zakonitih članskih pravic ter komisijo za postavitve spomenika, odnosno spominskih plošč vsem padlim borcem na območju mestnega naselja Radenci. V tem letu bodo imeli več sestankov. Da bodo člani čim bolj seznanjeni z našo družbeno problematiko, bodo v ta namen organizirali skupno z ostalimi društvi in organizacijami vrsto predavanj. — ika

DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE V MURSKI SOBOTI

bo imelo svoj redni letni občni zbor v ponedeljek 19. januarja 1959 ob 19.30 (pol osmih) v dvorani hotela Zvezda. Vse prijatelje mladine, člane društva in nečlane, ki jim je vzgoja in lepša bodočnost naše mladine pri srcu, vabimo, da pridejo na občni zbor.

RADIOAMATERJI, POZOR! Radioklub v Murski Soboti ima svoj

REDNI LETNI OBČNI ZBOR v nedeljo, dne 18. jan. 1959, ob 9. uri predpoldne v hotelu »Zvezda«.

Za člane udeležba obvezna! Upravni odbor

ZADNJA VEST PAŠKO ROMAC V POMURJU

Predvčerajšnjim in včeraj so obiskali kmetijske zadruge Ljutomerske občine predsednik Glavne združne zveze FLRJ Paško ROMAC, predsednik kmetijske zbornice FLRJ Vojin POPOVIC in zvezni ljudski poslanec Janez HRIBAR.

V Kmetijski zadruzi Verzej, kot v ostalih zadrukah so se gosti zanimali za probleme združništva in delo političnih organizacij pri organizaciji kmetijskega združništva.

SEJA DELAVSKEGA SVETA PREMGOVNIKA PRESIKA

Zadnje seje delavskega sveta so se udeležili tudi člani vseh organizacij v podjetju. Seznanili so se namreč z uspehi proizvodnje v preteklem letu. Letni proizvodni plan so presegli za 500 ton premoga. Za toliko je letošnji plan proizvodnje višji. Med ostalimi ukrepi, o katerih je delavski svet razpravljali, so sklenili, da bodo vsakemu, ki bo izostajal z dela, kar se zadnje čase prečesto dogaja, odrekli dohodek nad-nivojem tarifnega pravilnika za mesec, v katerem je izostajal. Govorili so tudi o nadaljnjem izobraževanju.

OBČNI ZBOR STRELSKE DRUŽINE V KRIZEVCIH

Letošnji obračun strelske družine Krizevec pri Ljutomeru je bil bolj skromen. Kljub vsemu so bili doseženi nekateri uspehi. Zaradi pomanjkanja pušk in municije se člani niso mogli udeležiti vseh tekmovanj v okraju in v občini. V novo leto stopajo z lepimi načrti, pri tem se opirajo večinoma na lastne sile. V letošnjem letu hočejo člani strelske družine sodelovati v vseh tekmovanjih, redno vaditi, v svoje vrste vključiti še več mladincev in svoje delo povezovati s prizadevanji vseh ostalih društev v kraju. Za predsednika družine je bil ponovno izvoljen tovarš Rud. Svenšek, direktor opekarnice, kar je že tudi del jamstva, da ne bodo ostali samo pri sklepih.

(nb)

40 let Komunistične partije Jugoslavije Ustanovitev Neodvisne delavske stranke Jugoslavije

○ Na večerajšnji dan pred 36 leti je bila v Beogradu ustanovljena Neodvisna delavska stranka Jugoslavije. Čeprav je delovala samo poldrugo leto, je ta stranka odigrala pomembno vlogo v povezovanju ilegalne Komunistične partije z delavskimi množicami.

Ko je bila 29. decembra 1920 sprejeta zloglasna »Obznana«, s katero je bila prepovedana Komunistična partija Jugoslavije, je delavski razred ostal brez svoje legalne stranke.

V decembru 1922. leta je plenum Centralnega komiteja ilegalne KPJ sprejel sklep o ustanovitvi nove legalne organizacije, ki bi ilegalni KPJ pomagala pri njenem povezovanju z množicami in preko katere bi ilegalna Partija lahko izvajala svojo politiko. Plenum je pripravil tudi program in statut nove stranke.

○ Tako je bila 15. in 14. januarja 1923 v Beogradu konferenca, na kateri je bila ustanovljena Neodvisna delavska stranka Jugoslavije.

Konferenci je prisostvovalo 74 delegatov iz vse države. Sprejeli so statut in program ter izbrali vodstvo stranke. Prav tako je bil sprejet sklep o izdajanju njenega glasila. Policija je kon-

ferenco na koncu sicer prepovedala, vendar je vrhovno sodišče v Beogradu ugotovilo, da program in statut nista v nasprotju z zakoni in stranka je bila »dovoljena«. Čeprav se je neodvisna delavska stranka nenehno borila z raznimi težavami, ki jih je povzročala policija, je vendar deloma odkrito, deloma na pol ilegalno izvajala politiko prepovedane KPJ.

Ob koncu leta 1923 je prišlo v delovanju stranke do pomembnega dogodka. V Beogradu je bila tretja konferenca KPJ, na kateri so bili sprejeti izredno važni sklepi o spornih vprašanjih v Partiji, zlasti o nacionalnem in kmečkem vprašanju. Medtem ko je imela KPJ prej glede nacionalnega vprašanja gledišče, ki se ni mnogo razlikovalo od buržuazne teorije, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, je na tej konferenci zavzela pravilno in pravično stališče. Sklep o pravicah vsakega naroda vsekakor pomeni v zgodovini našega delavskega gibanja pomemben datum.

Za začetek leta 1924 je Neodvisna delavska stranka nameravala sklicati svojo konferenco, vendar je policija konferenco prepovedala. Vodstvo stranke se je nato odločilo za referendum v vseh strankinih organizacijah. To poročanje v organizacijah je imelo namen posredovati veliki večini članov odloke III. konference KPJ in njeno novo gledišče o nacionalnem in kmečkem vprašanju. Obe vprašanji je seveda obravnaval tudi tisk Neodvisne delavske stranke. Izmenjali so tudi vodstvo stranke in izbrali ljudi, ki so bili pripravljani dosledneje izvajati načela KPJ.

○ Nov odnos KPJ do nacionalnega vprašanja je bil za buržoazijo posebno nevaren. Prav nacionalno vprašanje je bilo njena najslabša stran. Zavedajoč se, da bi odkrito propagiranje novih stališč KPJ preko delavske stranke, njenega tiska in njenih zborovanj, pomenilo nevarnost za režim, je vlada julija 1924 sprejela odlok o prepovedi Neodvisne delavske stranke. Njeno glasilo »Okovani radnik« je še nekajkrat izšlo, nato pa so ga prav tako prepovedali.

V poldrugem letu svojega delovanja je Neodvisna delavska stranka odigrala pomembno vlogo v povezovanju KPJ z množicami in prav tako pri izpopolnjevanju partijskih vrst z novimi člani.

AKTUALNI KULTURNI PROBLEMI

Razgovor s predsednikom okrajnega sveta za prosveto in kulturo prof. Jankom Liško

Takoj ob začetku razgovora — je dejal prof. Janko Liška — moram podčrtati, da so naše okrajne kulturne ustanove: Studijska knjižnica, Pokrajinski muzej mlade, vendar v glavnem pravilno usmerjeni ustanovi, ki sta zrasli iz potreb in za potrebe Pomurja —

Studijska knjižnica v Soboti je pripravljena postati osrednja knjižnica, ki bi organizirala ljudskim knjižnicam strokovno in kulturnopolitično pomoč. Prav posebna naloga te knjižnice pa je zbiranje vseh tiskov Studijske knjižnice manjmočju našega okraja. Od teh tiskov študijski knjižnici manjka še marsikaj. Upravni odbor knjižnice je dal v delovni načrt ustanove bibliografijo prekmurčan, prej ali slej pa bo treba sestaviti tudi bibliografijo knjig, ki so prejšnje stoletje izhajale v Radgoni. Letos je podprla Studijska knjižnica izdajo obširne bibliografije Miroslava Kokolja »Prekmurje in Prekmurci«, ki vsebuje vse, kar se je od prvih letnikov Bleiweisovih Novic pa do zadnjih števil okupacijskih listov pisalo onstran Mure in Prekmurju in Prekmurcih. Menim, da nihče, ki bo kdajkoli obravnaval vključevanje Prekmurcev v slovensko nacionalno skupnost, ne bo mogel mimo te izredno

temeljite, z znanjem in veliko ljubeznijo sestavljene knjige — je dejal tov. Liška. Letos je Studijska knjižnica pripravila dve razstavi: razstavo ob 90-letnici prvega slovenskega tabora v Ljutomeru in razstavo ob 50-letnici Miška Kranjca. Razstava ob letnici Ljutomerskega tabora je prikazala rast slovenske narodne in kulturne zavesti v Prekiji od časov Slovenskega društva in Gradcu preko taborov do časov narodne osvoboditve. Razstava ob 50-letnici Miška Kranjca je poleg Miškovih knjig pokazala tudi obsežno Kranjčevo delo v časopisju in dala pregled kritike njegovih del in prevodov. Razstava je bila organizirana v Soboti, Veliki Polani, Lendavi in Radgoni. Ljutomersko razstavo je spremljala tudi razstava izbranih del pomurskih slikarjev, ob drugi razstavi pa so bila razstavljena dela treh najvidnejših slikarjev Prekmurja: Lajčija Pandurja, pok. Vrečiča in Karla Jakoba.

Pred kratkim je prevzela Studijska knjižnica nalogo — je nadaljeval tovariš Liška — da bo do aprila letos skupaj z muzejem organizirala razstavo, ki bo prikazovala razvoj delavskega gibanja in Partije v štirih desetletjih od njene ustanovitve. Za takrat je predvidena tudi razstava slik Doreta Klemenčiča ali razstava partizanske grafike.

Ali je naša Studijska knjižnica poskušala sodelovati z nekaterimi znanstvenimi ustanovami v zamejstvu, kjer je, kot znano, še mnogo gradiva, ki bi s pridom služilo študiju razmer Pomurja v preteklosti?

Studijska knjižnica je omogočila tovarišem Gumilarju in F. Sebianiču, da sta obiskala knjižnice in muzeje v nekaterih madžarskih mestih, v Bratislavi in v Gradcu. Tov. Sebianič je odkril v Bratislavi vrsto protestantskih knjig, med njimi tudi drugi primerek prve prekmurske knjige, Temelinovega katekizma iz l. 1715. Za nas zanimivo zgodovinsko gradivo po tujih knjižnicah in muzejih kaže fotokopirati, s čimer

bo mogoče osvetliti razna, še slabo proučena poglavja iz zgodovine Prekmurja. Od teh stikov je treba še prav posebej omeniti sodelovanje z osrednjo madžarsko knjižnico, s Sechenyjevo biblioteko, ki nam redno pošilja sodobne madžarske knjige. V povračilo pripravljata Studijska knjižnica v Soboti pošiljko ideološko tehtnih knjig, leposlovnih in znanstvenih, ki nas lahko dobro in koristno predstavljajo pri naših sosedih.

prof. Janko Liška

Dokaj se je povečalo lani število knjig v Studijski knjižnici. Iz mariborske študijske knjižnice smo dobili 128 zvezkov, od okrajnega sodišča v M. v Soboti 61, od okrajnega sodišča 45, od Instituta za narodnostna vprašanja pri univerzi v Ljubljani 84, od muzeja v Soboti 1080, od gimnazije v Soboti 54 in 485 knjig bivšega Muzejskega društva. Razen tega smo dobili v knjižnico še 468 knjig od državnega sekretariata za sodno upravo in od Muzeja NOV. Studijska knjižnica je kupila poleg tega še 658 knjig. To so predvsem izvirne slovenske, srbske in Hrvatke knjige. Od redkosti, ki jih je pridobila

Studijska knjižnica lani, še omeniti komplet Casopisa za zgodovino in narodopisje, ki je izhajal pred desetletji v Mariboru. Ta časopis obravnava na mnogih straneh tudi Pomurje, zlasti Prekijo. Za svoj nadaljnji razvoj pa bi potrebovala knjižnica še vsaj eno sobo — je končal tovariš Liška.

Za tem je potekal razgovor o Pokrajinskem muzeju. Temu je uspelo doslej urediti arheološko, etnografsko in numizmatično zbirko. Razen tega ima še poseben oddelek, kjer so zbrani dokumenti NOV oziroma naprednih gibanj v preteklosti. V sklopu soboškega Pokrajinskega muzeja je tudi oddelek NOV v Ljutomeru, ki je bil lani dokaj delaven, saj je zbral topografijo NOV za red Prekije. S tem delom bodo nadaljevali tudi letos. Okrajni svet za prosveto in kulturo je med drugim zagotovil denarna sredstva za zaposlitev moči, ki bi proučevala zgodovino NOV. To je nujno tudi zaradi 40-letnice Partije in SKOJ.

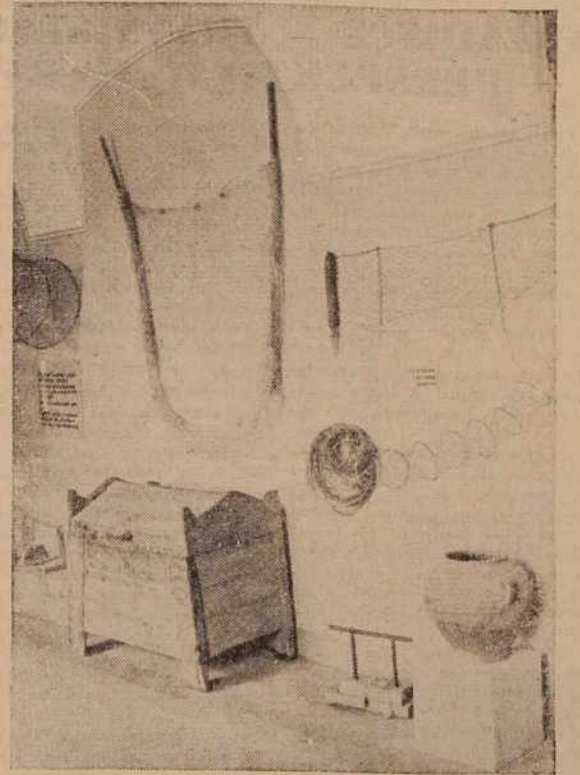
Pri arheoloških izkopavanjih je treba omeniti predvsem izkopavanja v Dolgi vasi. Uspeh teh raziskovanj je nekaj zanimivih zgodovinskih predmetov, ki so jih razstavili lani v Tednu muzejev v Lendavi. Lani so bila opravljena tudi zaščitna izkopavanja gomile v Dobrovniku.

Preteklo leto sta bili na delu dve etnografski ekipi. Prva v okolici Bogojine, druga v okolici Kobilja. Narodopisnih raziskav sta se udeležila med drugim tudi zastopnika mariborskega in pljuškega muzeja. Obe ekipi sta naredili vrsto fotografij, perorisb in zabeležili marsikaj zanimivega. Med drugim sta odkopili več zanimivih predmetov.

Ob dejavnosti muzeja je treba omeniti še dejavnost Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov. Prav v tem času ustanavljajo v Mariboru zavod za spomeniško varstvo za vso severovzhodno Slovenijo. Svet za prosveto in kulturo pri OLO Murska Soba pa je mnenja, naj bi to dejavnost prevzel soboški pokrajinski muzej. Tudi to je možno po zakonu.

Ob koncu se nekaj iz razgovora o ljudskih knjižnicah.

Okrajni svet za prosveto in kulturo je dal nekaj pripomb k osnuku zakona o ljudskih knjižnicah. Ta osnutek ne določa — je podčrtal tovariš Liška — dolžnosti ljudskih odborov do knjižnic. Ugotavljamo, da ljudski odbori premalo skrbijo za razvoj ljudskih knjižnic. Vsega je v okraju 48 knjižnic. Večje med njimi so Ljudska knjižnica v Murski Soboti, Pionirska knjižnica in čitalnica v Soboti, občinske knjižnice v Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi. Vsekakor bo potrebno predvsem v občinskih središčih okrepiti delo knjižnic, jim omogočiti večje število knjig, da bodo lahko organizirale s knjižnimi omaričami izposojanje knjig v vaseh, kjer knjižnic ni ali pa le slabo poslujejo.

Pogled na del zbirke etnografskega oddelka Pokrajinskega muzeja v Soboti.

BO ZAMRLO LJUDSKOPROSVETNO DELO V LENDAVI?

Pred menoj je nekaj slik, narejenih ob ustanovitvi in začetnem delovanju lendavske Sobo. Mogočna manifestacija ustanovitve delavskoprosvetnega društva in nekaj poznejših uspešnih nastopov je še danes mnogim prijeten spomin. Minilo je nekaj let in o ljudskoprosvetnem delovanju o Lendavi je possem drugače. DPD Soba sicer še obstaja, toda mnogi kulturni delavci in ostali delavci le še plačujejo članarino, mesečni prispevek za godbo na pihala, ki se komaj vzdržuje prav s tem.

Soboda ima sicer nekaj sto članov, toda za vse člane praznovati ni več. Nekoč številne sekcije odmirajo druga za drugo. Občni zbor navadno sklicujejo takrat, ko začne dreej brsteti — po uspešnem zimskem počitku. Upravni odbor se sestane le h konstituiranju, potem pa spi spanje pravičnega, ne motijo ga valovi javnosti, ki graja njegovo nedejavnost. Na nekoč lepe in uspešne dramske prireditve, koncerte pevskega zbora, godbe in tamburaškega zbora ter orkestra bodo Lendavčani kmalu pozabili.

Načrti DPD Svoboda Radenci

DPD Svoboda v Radencih stopa v 5. leto obstoja. Zato so člani na običnem zboru sklenili, da bodo za 5. obletnico obstoja skušali poživiti društveno dejavnost v vseh oddelkih. Društvo šteje nad 200 članov, vključili pa bodo še ostale delavce, uslužbenice in kmete, predvsem ljudi, ki imajo veselje do petja in igranja. Lutkovna sekcija bo pripravila nekaj iger za predšolske otroke in pionirje. Preuredili bodo prostor za knjižnico, v načrtu pa je tudi čitalnica. Posebno pozornost bodo posvetili izobraževanju članstva. K sodelovanju bodo pritegnili čimveč mladine. S pomočjo občinske ljudske odbora bodo v tem in prihodnjem letu uredili notranje prostore dvorane v združnem domu za nastope vseh društev in organizacij. V ta namen bo v kratkem sklicano širše posvetovanje vseh organizacij in društev na območju naselja Radenci.

Ob državnih praznikih sicer še zapoje nekaj pevcev — ostanek nekdanjega pevskega zbora — potem pa je do prihodnjega praznika zopet zatišje. Kakšna predavanja, izobraževalni tečaji, tečaj jezika in podobno je nekaj, na kar nihče ne pomisli. Lendavska jantost ima še samo eno kulturno razvedrilo, a to je le kino. Po večih neuspešnih poskusih so osnovali občinski svet Svoboda in prosvetnih društev, toda tudi ta je ostal le na papirju. In kaj pravi k temu svet za prosveto in kulturo občinskega ljudskega odbora? Nič, prav nič ga ne moti ta nedejavnost, le okrajnemu predsedniku sveta Svoboda najbrž zameri, da ga je dvakrat prisilil sklicati sejo v njegovi mandatni dobi.

Po vsem tem nastaja vprašanje: ali ostanemo pri tem? Občinski odbor Socialistične zveze bo po vsem tem menda moral imeti zadnje besede.

BELEŽKA

„Pokaži kaj znaš“

Ljubitelji radijske oddaje »Pokaži kaj znaš« od tedna do tedna spremljajo to priljubljeno oddajo, toda doslej so zasledili med nastopajočimi le malo Pomurcev.

Da nekako »prebujemo ledo« bo brez dvoma tudi tukaj pomagala avdicija za oddajo »Pokaži kaj znaš«, ki jo je izvedla predvčeršnjim ekipa RTV Ljubljana v Ljutomeru. Rezultati te poskušnje nam sicer še niso znani, vendar lahko upamo, da je tudi na pomurskih tleh zrastle kaj takega, s čemer se lahko predstavimo širši javnosti.

S I. oddaje Radia Murska Soba — nastop pevskega zbora

Da je med našimi ljudmi vendarle vzbudila oddaja »Pokaži kaj znaš« veliko zanimanje, kažejo domače prireditve te oddaje. Predvsem mladinske organizacije so pokazale in privedle v tem veliko smisla. Tako so priredili podobno prireditve v Belčincih in v Lendavi.

Obiskovalci lokalnih oddaj »Pokaži kaj znaš« sodijo, da so v glavnem dobre, svedra pa jih po kakovosti in izvedbi ni moč primerjati z radijsko oddajo, kar je glede na pogoje tudi razumljivo.

KULTURNA KRONIKA

MUZEJ NAPREDNEGA TISKA

Studijska knjižnica v Murski Soboti se že dalj časa zavzema za ustanovitev muzeja naprednega tiska. Leto naj bi bil v hiši Miška Kranjca v Veliki Polani.

KONCNO: DVORANA

Svet za prosveto in kulturo pri OLO je ukrenil vse potrebno, da se preuredi stara kinodvorana v soboškem gradu za gledališke prireditve. Za preureditev bodo pripravljene v kratkem potrebne načrti. V ta namen je zbranih že nekaj sredstev.

OSEM GOSTOVANJ

Dramska sekcija Ljutomerske Svobode je uprizorila lani igr »Cvrček za pečjo« in »Jezusovi apostoli«. Eno igr je pripravila tudi mladinska sekcija. S »Cvrčkom za pečjo« so gostovali v Ormožu, Križevcih in še v nekaterih krajih.

Ptujčani so gostovali lani v Ljutomeru osemkrat.

»DNEVNIK ANE FRANK« NA RADGONSKEM ODRU

Dramska skupna radgonske Svobode pripravila za Prešernov teden igr »Dnevnik Ane Franke«. Lani so uprizorili v Radgoni med drugim tudi odsko delo »Komedija o komediji«.

KULTURNI KOLEDAR

Enaindvajset let smrti

BRANISLAVA NUŠIČA

○ Letos 19. januarja bo poteklo 21 let odkar je umrl srbski pisatelj in komediograf Branislav Nušič.

Rodil se je leta 1864 v Beogradu. Leta 1885 se je udeležil srbsko-bolgarske vojne, nakar je napisal svoj prvo knjigo: »Pripovedke korporala iz srbsko-bolgarske vojne«. Zaradi neke pesmi, s katero je žalil njegovo veličanstvo, je moral za leto dni v kaznilnico v Požarevac. Po mnogih državnih službah se je posvetil Nušič časnikarstvu. Do prve svetovne vojne je napisal med drugim čez trideset različnih iger. Po vojni je napisal nekatere komedije, kot so »Gospa ministrice«, »Zaljubljeni ostalci«, »Dre«, »Narodni poslanec«, »Nenavaden človek« itd. Mnoge med temi so igrane in jih še igrajo dramske skupine naših ljudskoprosvetnih društev.

Ko je 19. januarja leta 1938 Branislav Nušič umrl, so našli na njegovi pisalni mizi še nedokončano komedijo »Oblast«. V dvajsetih knjigah je zbrano Nušičevo delo, ki je tesno povezano s pol stoletjem srbske družbe.

○ Začetkom januarja 1944 je ustanovila začasna slovenska vlada na osvobojenem ozemlju Slovensko narodno gledališče, ki je takrat delovalo na osvobojenem ozemlju, po osvoboditvi pa preneslo svoj sedež v Ljubljano.

V znameniti romanski rotundi v Selvi na Goričkem so se ohranile freske iz 14. oziroma 15. stoletja. V tej rotundi je zaslediti dve plasti slik. Spodnja plast se vidi mestoma na stenah spodaj, kjer je odpadel novejši omet, ki je prav tako poslikan. Sodijo, da teh fresk ni naredil Janez Akvila iz Radgone, ki je v tej dobi poslikal več naših cerkva. Rotunda v Selvi predstavlja s svojimi slikarji enega najvidnejših kulturnih spomenikov te orste v Pomurju.

ČIM VEČ LJUDSKIH INSTRUMENTOV

Glasbena šola v Soboti bo doslej spadala v Enančnem pogledu v proračun ObLO Soboti. Ker pa je ena petina gojenecv šole iz ostalih pomurskih občin, bo prspeval ustrezno vsoto za vzdrževanje šole tudi okrajni ljudski odbor. Primereno ob tem bo, če bo občinski ljudski odbor skrbel za to šolo vsaj v toliki meri kot doslej OLO.

Na soboški glasbeni šoli poučuje sedaj 7 učnih moči. Potrebovali bi še 2 učitelja klavirja in učitelja za violno. V pripravnici je 25 učencev, v prvem razredu za klavir 41, v drugem 21, v tretjem 16, v četrtem 6, v petem 1, v šestem 3, v sedmem pa 2 učencev.

Lani je bilo vpisanih v soboški glasbeni šoli iz ostalih občin za 19 odst. vseh učencev.

Svet za prosveto in kulturo je na eni izmed svojih sejsklenil, naj bi posvečali na glasbe-

STE ZE NAROČNIK

»SVETA OB MUR«

revije, ki jo izdaja Obmurska založba v Murski Soboti?

Če še ne, si jo čimprej naročite, kajti v njej najdete mnogo koristnega in zanimivega čtiva, predvsem o domačih aktualnih vprašanjih.

ZANIMIVOSTI STUDIJSKE KNJIZNICE V M. SOBOTI

V čitalnici so na razpolago vodilne literarne slovenske revije in časniki. Dobivamo pa madžarski reviji »Kortárs« in »Nagy világ«. Imamo vse zvezke »Ljubljanskega zvonca«, Cankarjeva zbrana dela in Casopis za zgodovino in narodopisje itd. Od novitet pa: Miško Kranjčec: Mesec je doma na Bladovci, Vladimir Bartol: Alamut, Ika Vašičeva: Roman o Prešernu itd. Dobivamo vse zvezke Enciklopedije Leksikografskega zavoda v Zagrebu in Turistično enciklopedijo iz Beograda.

V zamenjavo s Sechenyjevo biblioteko v Budimpešti smo prejeli več sodobnih madžarskih knjig. Predvsem pa so zanimivi prevodi naših knjig, ki so izšli v madžarsčini v Budimpešti. N. pr.: Ivo Andrić: Most na Drini (v madžarsčini). Branko Čopić: Nikoletina Bursać; Dobrica Čosić: Korenine (knjigo imamo v slovenskem in madžarskem prevodu). Oskar Davičo: Beton in kresnice (imamo original, slovenski in madžarski prevod). Miroslav Krleža: Glembejci; prav tako original in v madžarskem prevodu.

Od Srpske Matice smo dobili madžarske prevode jugoslovanskih knjig, ki so izšle v Jugoslaviji v Novem Sadu.

Poleg starjšega nemškega Mayerjevega leksikona imamo Róvay — Nagy leksikon, literarni leksikon itd.

Prejeli smo naslednje slovarje: madžarsko-ruski in rusko-madžarski, srbsko-madžarski (budimpeštansko in novosadsko izdajo).

Pomembna je še knjiga Antal Szerb: Magyar irodalom történet (Zgodovina madžarske književnosti). Budapest 1958.

Izkaznice za čitalnico že lahko dvignete vsak dan od 14. do 19. ure ali v soboto od 8. do 12. ure. Izkaznice dobite brezplačno.

Studijska knjižnica v M. Soboti

SKLADIŠČE — TRAVNIŠTVO — PERSPEKTIVNI NAČRT

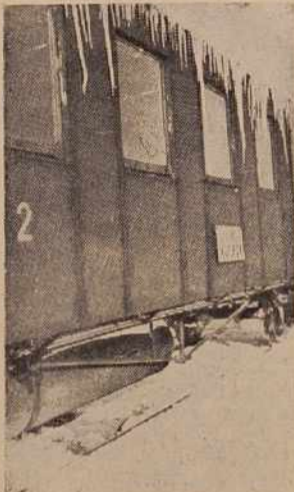
Večje sodobno urejeno skladišče — to je že letos zelo aktualen problem v soboški kmetijski zadruzi, saj imajo sedaj manjša skladišča raztresena po vsem mestu, tako da mora zadruga zamuditi domala vse dopoldne, če si hoče nabaviti različne potrebščine za kmetovanje, kajti v enem skladišču imajo umetna gnojila te vrste, v drugem spel drugega, umetno gnojilo, tam zaščitna sredstva itd. Mimo tega je nekaj skladiščnih prostorov v lasti zasebnikov, kar zadrugi ni jamstvo za dolgoročno uporabljanje, ali pa so v poslopih ob ulici Stefana Kovarja, kjer predvidevajo, da bodo sčasoma — ob dokončanem urejanju tega dela mesta — sploh ob nje. Ze zdaj namreč grozi zadruga nevarnost, da kmalu ne bo imela kam shraniti svojih kmetijskih strojev, ta problem pa bo še občutnejši, ko bo začela urejati prostore za že predvidevano trgovino z reprodukcijskim materialom.

Gradnja večjega skladišča in lope za kmetijske stroje je potemtakem neodložljiva naloga, ki jo bodo tudi uresničili, če bodo količinski ugodni pogoji za najetje investicijskega kredita. Sredstva za lasno udeležbo pri investiranju imajo v glavnem že zagotovljena, razen v primeru, če kreditor ne bo zahteval prevelikega lasnega deleža. Po predračunu bi stala gradnja večjega skladišča na periferiji mesta okrog 17 milijonov din, kar ob zmernih kreditnih pogojih ne bo večje breme za zadrugo.

V zadržnem okolju je dokaj nje zanimanje za pridelovalno sodelovanje, zlasti se pri hibridni koruzi in na področju travništva. Po svetnem načrtu naj bi pridelovali hibridno koruzo v kooperaciji na 124 hektarjih zemlje. Kmetje se močno zanimajo tudi za sodelovanje pri izboljševanju svojih travnikov, da bi na njih s skupnim uveljavljanjem agrotehničnih ukrepov izboljšali predvsem kakovost kreme. V prihodnjih dneh bodo zategalej priredili v vseh večjih krajih predavanja o pogodbeni reži goveje živine in prašičev, pozneje pa še o pridelovalnem sodelovanju pri hibridni koruzi in krompirju, pri izboljševanju travnikov itd.

Te dni je zadruga nabavila nov traktor »Ferguson« in tako se okrepi svoj strojni park, s katerim že močno posega v kmetijsko proizvodnjo. Hkrati s traktorjem je naročila tudi devet priključkov, toda kot kaže, bo dobila samo dva, kar je občutno premalo, saj na pr. menijo v zadrugi, da bodo pri spomladanski setvi hibridne koruze zlasti močno pogrešali podražljaj, ki so ga sicer naročili, vendar pa ga niso dobili.

V zadrugi se pripravljajo na sprejemanje perspektivnega kmetijsko-gospodarskega načrta. O tem načrtu bo razpravljala zadruga svet že okrog 25. t. m., ko bo imel svoje drugo sejo.

Zima — tudi na železnici

Tudi letos vadniški tečaji — Za ustanovitev srednje šole za telesno vzgojo v Sloveniji — Občinske zveze TVD »Partizane« v Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi — »Partizanska« MDB za gradnjo avtne ceste »Bratstva in enotnosti« — 9. junija okrajni telovadni nastop v Gornji Radgoni v počastitev 40. obletnice KPJ in SK OJ — Aktivni za telesno vzgojo tudi v podjetjih — Priprave za gradnjo 15-metrške smučarske skakalnice v Mačkoveh

Na prvem mestu je poudarjeno, da mora telesna vzgoja postati last delovnih množic; posebno pozornost je treba posvečati mladini nad 14 let starosti, mimo športnih iger, ki naj bodo zlasti v razvedrilo, pa splošni telesni vzgoji, ki je osnova vsega telesnovzgojnega delovanja. Brez primernih sredstev je tako delovanje zvezano s številnimi težavami. Zato priporočajo občinskim svetom in komisijam za telesno vzgojo, naj se odločno zavzemajo za ustanovitev skladov za telesno vzgojo pri svojih občinah. V družini in šolah je še vedno občutno pomanjkanje vadniških kadrov, zato bodo tudi letos prirejali vadniške tečaje in nanje vabili predvsem učiteljske v Soboti. Tudi ustanovitev srednje šole za telesno vzgojo v Mariboru ali Ljubljani je zelo aktualna, saj brez telesnovzgojnih učiteljev ni moč dosegati pravih uspehov v telovadnicah. Šolska vzgoja mora biti tesno povezana z delovanjem telesnovzgojnih in športnih društev, katerim pa lahko izdatno pomagajo prav telesnovzgojni učitelji.

V programu je tudi zapisano, da morajo biti opravljeni občini zbori TVD »Partizane« najkasneje do 15. februarja. V Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi je treba ustanoviti občinske zveze TVD »Partizane«. TVD iz petrovske in

beliške občine naj bi se pridružila soboški, črensovsko in velikopoljsko TVD pa lendavski občinski zvezi. Zelo pomemben je tudi sklep OZ »Partizane« o ustanovitvi svoje MDB, ki bo letos sodelovala pri gradnji avtne ceste »Bratstva in enotnosti«. Brigada bo imela tudi ustrezno vodstvo za telesno vzgojo. Za kader bodo poskrbeli pravčasno. Nadalje priporočajo, naj TVD dostojno proslavijo 40. obletnico KPJ in SKOJ. Okrajni telesnovzgojni nastop je predviden za 9. junij v Gornji Radgoni in bo tudi v znamenju proslavljanja tega pomembnega zgodovinskega do-

godka. Priporočajo še temeljito vadbo vseh telovadnih in športnih vrst (v prostih vajah in tekmovanjih) za letošnji II. zvezni zlet v Beogradu. Priprave za ta zlet naj spremlja po-

Program, ki so ga sprejeli na seji Okrajne zveze »Partizane« v Soboti ob zatonu preteklega leta, je mnogo obetajoč in bo po uresničenju prinesel pomembne dosežke in osvežitve na področju telesne vzgoje v pokrajini.

Ekpa soboškega »Partizana«, pred leti prvak LRS v ljudskem mnogoboju (iz arhiva PV)

Drugo prvenstvo v orodnem mnogoboju v Murški Soboti

V preteklem času je bilo v domu TVD »Partizane« Murška Soboti drugo prvenstvo Pomurja v orodnem mnogoboju za osemletne šole. Tekmovanja, ki je pokazalo viden napredek, tako v pogledu udeležbe, kakor v pogledu kakovostnega napredka, se je udeležilo 11 šol z ženskimi vrstami in 10 šol z moškimi. Število tekmovalcev se je od lanskega leta (84) povečalo na 155 in od 14 vrst na 21.

Novost na letošnjem tekmovanju je bila ta, da so tekmovali po novih tablicah za plezanje in da je točkovanje bilo na ta način, da se je

MLADINA VERZEJA

Pred kratkim so v Verzeju izvolili mladinski odbor, ki je pričel pridno delati. Organiziral je predavanja: o Dnevu JLA in o sodobnem letalstvu. Predaval je rezervni kapetan letalstva, tov. Slavko Seršen. Mladina si takih predavanj še želi. Odbor je bil dober. Navzoči so bili skoraj vsi mladinci.

Člani mladinske organizacije so se vpisali v aktiv mladih zadrugarjev, ki bo v Verzeju. Mladinci pravijo, da nočejo zadržati za drugimi kraji, ker imajo vse možnosti in da bodo celo prvi.

v uspeh veste. Imel uspeh šest najboljših ocen osmih tekmovalcev ne glede na to, kdo je bil od teh boljši pri enem orodju ali pa drugem. Norme, ki so bile določene za plezanje, so bile tokrat zelo realne, kajti tekmovalci so za njih dobili ocene, ki so odgovarjale ustreznim ocenam pri ostalih orodjih, kot so: drog, preskok čez kozo, vaja na tleh in za dekle vaji s kolebico.

Organizacija je bila zelo dobra. Tekmovanje je bilo končano v nekaj več kot dveh urah. V tem času je bilo izvršeno tudi antropometrično merjenje pomurske mladine, ki ga je izvedel prof. Evgen Titan, ki ga je problem zanima že šest let. Na podlagi tega merjenja se bodo bodoče še lažje določevale norme tako glede višine koz, droga, dolžine vrvi in tudi norme, ki bodo pokazale določeno število točk za zmogljivost pri skoku v daljino z mesta, ki ga nameravajo v prihodnjem tekmovanju vključiti v program.

Po zelo zanimivem tekmovanju je letos nepričakovano pri moških vrstah zmagala osemletna šola Gornje Radgone, pred Ljutomerom-Prešernovo in Črensovci. Sobota I. je tokrat zasedla le 4. mesto, to pa zaradi tega, ker je bila izvršena ločitev šol. K uspehu Radgone pa je nedvomno mnogo pripomogla, Soboti dobro poznana, tov. Bežjak Irena.

Pevčeva, ki se je z vso vnamo posvetila tem pripravam.

Pri ženskih vrstah pa je ponovno zmagala osemletna šola I. Murška Soboti ali SAG in si s tem že drugič priborila prehodni pokal za dobo enega leta. Druga je bila osemletna šola Radgone, njej pa sledijo šole: Ljutomer (Prešernova), Črensovci itd.

Zmagovalne šole so dobile prehodne pokale, ki jih je v imenu sveta za telesno vzgojo razdelil tov. Tonček Znidarič, ostale pa diplome. Vsi tekmovalci zmagovalnih vrst so dobili spominske plakete, kakor tudi prvi trije v skupini posameznikov in učitelji, ki so pripravljali tekmovalce.

Tekmovanje si je ogledalo okrog 100 gledalcev.

ZASLUŽILI SO SI PRIZNANJE

Pred dnevom so imeli radgonski gasilci občini zbor. Ugotovili so, da so plan dela v celoti izpolnili. Društvo je eno izmed največjih v občini, ima štiri operative, eno mladinsko in eno pionirsko desetino. Gasilci tega društva so se kolektivno udeležili večih nastopov in proslav. Imeli so tudi več suhih in mokre vaje, 21 strokovnih predavanj, predavanja po šolah, preglede v podjetjih itd. S prostovoljnim delom so sodelovali tudi pri gradnji gasilskega doma. Sodelovali so pri 11 požarih in obvarovali imovino v vrednosti 9 milijonov din. Lani so prejeli tudi republiško gasilsko priznanje I. stopnje. Trije člani društva so bili odlikovani, 10 pa pismeno pohvaljenih.

PETANJSKI GASILCI

Te dni so imeli petanjski gasilci letni občini zbor. To društvo je med najboljšimi v tem okolišju; imeli so redne vaje in so se odločili, da bodo letos gradili novi gasilski dom. Gradivo za novi gasilski dom bodo dobili iz starega gasilskega doma, apno so že sami kupili in pogasil, nekaj opeke že tudi imajo in okrog 150.000 din gotovine. Veliko bodo pomagali vaščani s prostovoljnimi delom in podobnimi prispevki pri gradnji. Petanjski gasilci si zelo prizadevajo vključiti v svoje vrste čimveč članstva, zlasti mladine.

»POKAZI KAJ ZNAS«

To prireditev ni organizirala RTV Ljubljana, temveč TVD Partizan v Lendavi. To prireditev so imeli lendavski pionirji skupno z ječkovcem. Na dan priredive so se pionirji zbirali pred dvorano že mnogo pred napovedanim časom. Članice gospodinjinske krožka so poskrbele za njihove lačne želodčke: pripravile so jim sendviče, pečivo, sadni sok in seveda tudi bonbončke. Po uspešnem nastopu so najboljše udeležence tudi nagradili.

Kratke iz Pomurja

Letni zbor Socialistične zveze v Križevcih

Krajevni odbor je v Križevcih pri Ljutomeru poročal o delu Socialistične zveze. Iz poročila povzemamo, da je bilo delo Socialistične zveze lani uspešno. Med letom je Socialistična zveza organizirala več

različnih proslav in več predavanj, predvsem kmetijskih in vzgojnih. Skupno s krajevnim odborom je ta organizacija reševala vprašanja, ki so se pojavljala v vasi. Posebno skrb so posvečali delovanju KZ. Se-

znajali so se zlasti s predpisom o sodelovanju kmetovalcev s KZ.

Povečali bodo skrb za članstvo in za njihovo politično in strokovno izobraževanje s predavanji. Socialistična zveza tega kraja bo tudi v bodoče skrbelo za to, da bodo člani poučeni o programu ZKJ in za povečanje društev na tem področju. Sklenili so tudi, da bodo letos pospešili gradnjo osnovne šole in opozarjali na potrebo po telovadnici, ki je že leto dni nimajo in je tako 600 otrok prikrajanih za telovadbo v zimskem času.

Socialistična zveza v Križevcih pri Ljutomeru je dobila 26 novih članov, zlasti mladine. Zdej je v tej organizaciji včlanjenih 226 članov.

Posvetovanje upravnikov in lesnih manipulantov KZ

Pred dnevi je bilo v Murški Soboti posvetovanje o odkupu lesa in lesnih sortimentov. Poudarjeno je bilo, da se pojavljajo neznani kupci, ki neposredno od kmetovalcev odkupujejo les in ga preplačujejo, ker se izgubljajo vsem družbenim dajatvam. Predstavniki zadrug

so ugotovili, da je trgovina z lesom zelo neurejena; nekatera domača mizarska podjetja vozijo les za svoje potrebe iz drugih okrajev, od tu pa ga celo prodajajo v druge republike.

Na tem sestanku so se pogovorili tudi o odkupu, ki so ga uredili po gozdarski poslovni zvezi v Murški Soboti.

DELAJSKO MENZO BODO USTANOVIILI

Na Agrotehniški — servis v Ljutomeru bodo v kratkem ustanovili delavsko menzo, ki bo zaposlenim nudila dnevno topel obrok, za katerega bo polovico prispevalo podjetje iz svojih skladov, a ostalo sami delavci. Doslej se je prijavilo že nad 45 delavcev, toda število se bo še povečalo. Precej članov kolektiva je oddaljenih tudi 15 km od podjetja in tem bo ta obrok zlasti koristen. Menzo bodo uredili kmalu. Za preureditev prostorov za namene menze, so predvideli nekaj nad pol milijona dinarjev. Menza bo v tem mesecu že začela delovati.

ZIMSKO KOPALIŠČE V LJUTOMERU

V Ljutomeru je čedalje večje zanimanje za gradnjo zimskega kopaljšča. Sklenili so, da bodo z gradnjo kmalu tudi začeli.

BOROVO GOSTUWANJE V VADARCIH

Vaščani Vadarec so se že odločili da bodo imeli letos borovo gostuwanje. Vaščani so za to prireditev pokazali veliko zanimanje. Nekateri so se že lotili zbiranja prostovoljnih prispevkov, drugi pa so se že odločili za druge vloge. Borovo gostuwanje bo prav gotovo uspešno.

V Vadarcih pogrešajo primerno dvorano za svoje sestanke, ki so zdaj v osnovni šoli. Lani so se vaščani že odločili za gradnjo gasilskega doma, zbral so precej prispevkov, toda še vedno premalo za začetek gradnje. Upajo, da bodo letos začeli z večjim uspehom.

JO POZNAMO DOVOLJ — MEHANIZACIJO?

V preteklih letih nismo beležili ravno malo primerov, da v posameznih kmetijskih zadrugah niso bili posebno naklonjeni nabavljanju traktorjskih priključkov. Četudi so že imeli traktor, pa ponekod razen priklovice in morda še pluga niso poznali nobenega drugega priključka. S spreminjanjem njihove vloge in njihovo vse večjo usmerjenostjo v kmetijstvo pa je v kmetijskih zadrugah zlasti lani občutno poraslo zanimanje za mehanizacijo, zlasti se za moderne in za naše pridelovalne razmere zelo ustrezne traktorje »Ferguson« in njihove priključke. Rezultat tega zanimanja so desetine novih traktorjev, ki smo jih nabavili v lanskem letu za potrebe kmetijstva, saj dandanašnji že menda ni zadruga, v kateri bi še imeli bistvene pomisleke proti nabavi tega ali onega kmetijskega stroja. To je brez dvoma pomemben napredek, ki utegne prinesiti v kmetijstvu zelo ugodne rezultate že v prihodnjih letih!

Vendar pa; samo zanimanje za mehanizacijo je še premalo, stroje je treba tudi poznati, da se laže odločiš zanje. Dogodki okrog zadnje pošiljke 29 traktorjev »Ferguson« to dokaj prepričljivo dokazujejo; v nekaterih zadrugah so po nepotrebnem dvignili prah, češ da niso dobili zraven še naročenih pri-

ključkov, niti da plugov ne morejo dobiti... V strokovnih krogih pa menijo, da se za to, ne povsem umestno kritiko skriva nekakšen odpor proti najnovejšim originalnim priključkom traktorja »Ferguson«

Se več takih poskusov...

tribraznimi plugi, ki naj bi zamenjali dosedanje dvobrazdne in imajo pred njimi to prednost, da zlasti ustrezajo za težko in peščeno zemljo (kateri tudi pri nas ne manjka) in da pri globokem oranju ne prinašajo mrtvice na površje, marveč jo pomešajo med ostalo zemljo in tako obenem opravijo tudi delo, ki bi ga sicer

morali opraviti s krožno brano. Torej plug, ki nekoliko spreminja tudi strukturo ostalih traktorjskih priključkov! Novi plug so tudi pri nas že preiskusili in se je zelo dobro obnesel. Proti njemu so lahko samo tam,

kjer še ne poznajo njegovega funkcioniranja in učinka, medtem ko drugod, kjer so si predstavniki zadrug lani ogledali demonstracijske poskuse z njim (v Podgradju pri Ljutomeru je to storilo mnogo zadrugarjev, medtem ko so v Soboti prišli le nekateri iz bližnje okolice) ni bilo nobenih težav pri nabavljanju teh plugov in so jih za-

druge brez pomisleka sprejele v svoj strojni inventar.

Sicer pa se ne ustavljamo zgolj pri plugu, povedati želimo nekaj več: tudi pri nas bomo morali storiti še dosti za spoznavanje kmetijske mehanizacije — ne le v krogu ljudi, ki te stroje poklicno upravljajo, marveč vsaj v osnovnih potezah tudi pri tistih, ki odločajo o njihovem nabavljanju. Morda bi bil za začetek koristen krajiš seminar (sedaj pozimi je za to ugoden čas), kjer bi domači strokovnjaki, ki se spoznajo na kmetijsko mehanizacijo, s pomočjo svojih vrstnikov iz »Agrotehne« in drugih podjetij seznanili zastopnike vseh kmetijskih zadrug s sodobnimi mehanizacijskimi sredstvi, ki se dobro obnesejo tudi v naših pridelovalnih razmerah. Pozneje bi kazalo prirediti tudi večje demonstracijske poskuse z vsemi temi kmetijskimi stroji v okrajnem središču ali kakem drugem večjem kraju, da bi se ljudje iz vseh zadrug lahko prepričali na svoje oči, kateri stroj nam bolj ustreza in kateri manj. Z večjim spoznavanjem kmetijske mehanizacije bomo namreč dosegli, da bodo koristne novosti na tem področju bolj zanesljivo in brez večjih težav prodirale na podeželje in se tam tudi uveljavljale.

Pečlanski senat okrožnega sodišča v Mariboru je obsodil na osem let strogega zapora Ludvika Rituperja iz Dolgovških gor pri Lendavi.

Med pokojnikom in obsojencem, ki sta bila sosedata, je vladalo že več let sovražstvo. Prepripi so bili na dnevnem redu, večkrat sta se tudi tožarila zaradi gozdnice jame.

Ko se je po prestani kazni vrnil domov, je takoj začel kovati načrt, kako bi se znesel na Banutajem. Izdelal si je neke vrste sulico. Na daljšo palico si je nasadil 15 cm dolgo in 4 cm široko rezilo.

Leta 1946 je imel obsojenec tudi spor s sosedom L. D. in njegovim sinom Jožefom. Med pretepom sta mu celo izstaknili oko.

Pečlanski senat okrožnega sodišča v Mariboru je obsodil na osem let strogega zapora Ludvika Rituperja iz Dolgovških gor pri Lendavi.

ga je Rituper že v popoldanskih urah začel zmerjati, vendar sta se razšla. Proti večeru pa se je pokojnik še v družbi nekega moškega vrnil k obsojencu in od njega zahteval klopotec.

Rituper se je zaradi dveh moških počutil ogroženega in se umaknil v hišo, vrata pa za seboj zaklenil. Pok. Banutaj je začel z zunanje strani

tolči z lesenim kolom. Med razbijanjem je Rituper naenkrat skozi stekleno linico v vratih sunil s sulico pok. Banutaja v prsi. Ze ta sunek je bil smrtonosen, vendar se je pokojnik takoj po poškodbi obrnil in mislil oditi. V tem pa je obsojenec odprl vrata in ga še dvakrat zabodel v levi bok in desno ramo.

Dijaška zadruga na Ekonomski srednji šoli v Murski Soboti opravlja magnetofonske posnetke in stenografske zapisnike občnih zborov in drugih sej, tipka in razmnožuje obzorce, tar. pravilnike, pravila podjetij, okrožnice itd. ter pomaga gospodarskim organizacijam pri inventurah in sestavi zaključnih računov.

HISO z gospodarskim poslopljem in 4 ha zemlje z vsemi kulturami ugodno prodam v Bokračih, lahko tudi na obroke. Poizvedbe: Tešlanovci 5. M-23

Mali OGLASJI

NOVO HISO, visokoprtilično, z gospodarskim poslopljem, še nedograjeno, na lepem prostoru, in 2 hektarja zemlje z vrtom, travnikom, sadovnjakom, brajdami in gozdom ugodno prodam, 3 minute od postaje Radenci. Poizvedbe pri Knačič 58. M-28

NEDOGRAJENO HISO v Murski Soboti prodam. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-24

GOZD cca 1 ha hrastov in gabrov v bližini Murske Sobotice prodam, lahko tudi na obroke. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-26

STARO HISO za podreti, les primeren za žganje opeke, prodam. Malo Središče, p. Prosenjakovi. M-22

HISO, enostanovanjsko, takoj vseljivo, visokoprtilično, z vrtom in lepimi brajdami prodam v bližini postaje Limbuš pri Mariboru. M-27

Brodarsko društvo »Partizan« Krog

vabi vse člane, članice in ljubitelje veslaškega športa na OBCNI ZBOR v petek, dne 16. januarja 1959, ob 18. uri v osnovni šoli Upravni odbor

STOJ NE ZAVRZI SVINJSKE KOŽE PRAŠIČA ODERI, KOŽO PA PRODAJ KOTEKSU!

Upravni odbor GOP »ZIDAR« Murska Sobotica razpisuje delovno mesto **TEHNIČNEGA VODJE PODJETJA**

Pogoji: gradbeni tehnik z nekaj prakse v operativni Nastop službe s 1. februarjem ali po dogovoru Prejemki po tarifnem pravilniku ali po dogovoru Pismene ponudbe poslati upravi podjetja do 24. februarja 1959

UO GOP »ZIDAR« M. SOBOTA

OBRATNO PODJETJE »AVTOREMONT« GORNJA RADGONA OBVEŠČA KORISNIKE AVTOMOBILOV,

da je s 1. januarjem 1959 začela obratovati njegova **SERVISNA DELAVNICA ZA AKUMULATORJE**

Se priporoča! D-32

Obrtno podjetje »OBRTRNIK« v Murski Soboti razpisuje mesto **računovodje**

Pogoji: srednješolska izobrazba z najmanj 5-letno prakso v finančnih poslih

Prošnje z življenjepisom, opisom dosedanjega službovanja in dokazila o strokovnosti je vložiti pri obrtnem podjetju »OBRTRNIK« Murska Sobotica, Lendavska cesta (Knjigovodsko-revizijski zavod), do 1. februarja 1959

O-33

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Dežurni zdravnik v splošni ambulanti dne 18. januarja 1959 dr. Nikolaj Lanšček. Nočni dežurni zdravnik na domu od 19. jan. do 25. jan. 1959 dr. Anica Gregorc-Kastelic.

KRVODAJALCI

na transfuzijski postaji v Murski Soboti od 5. jan. do 10. jan. 1959

Marija Zalik in Stefan Zalik. Dol. Lendavske gorice. Martin Kolenko, Vel. Polana. Emilija Panker, Lučova. Karel Gubič, Jože Korpič, Karel Kučan vsi iz Cepincev. Katarina Kolenko, Marija Zver, Terezija Kavaš, Jože Horvat in Katarina Smej vsi iz Odrancev. Stefan Koren, Dol. Bistrica. Marija Agg, Radmožanci. Jožefa Marjetič, Brezovci. Marija Frčak, Julijana Sraka, Ana Pucko, Gizela Režonja, Julijana Magdič, Stefan Magdič, Katica Režonja, Marija Magdič, Ana Ferčak, Bara Režonja, Marija Zver, Marija Magdič, Marija Kalina, Ana Zadravec, Stefan Pucko, Jože Cerni, Ivan Sobočan, Martin Zver vsi iz Renkovec, Lina Frumen, Murska Sobotica.

Komisija za imenovanje in odstranitev direktorjev podjetij pri ObLO Murska Sobotica razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ št. 52/57) mesto

UPRAVNIKA

OBRATNEGA PODJETJA »OBRTRNIK« V MURSKI SOBOTI

Pogoji: srednješolska ali njej enaka strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso na vodilnem mestu v gospodarskih organizacijah ali nižješolska izobrazba z najmanj 10-letno prakso na vodilnem mestu v gospodarskih organizacijah.

Kolkovane prošnje s krajšim življenjepisom, opisom dosedanjega službovanja in dokazila o strokovnosti je vložiti pri ObLO Murska Sobotica do 1. februarja 1959.

UPRAVNI ODBOR PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA M. SOBOTA

razpisuje delovno mesto **ŠOFERJA-GARAZNEGA MOJSTRA**

Pogoji: šofer D-kategorije in avtomehaničar z najmanj 5 let prakse

Plača po dogovoru. Pismene vloge z opisom dosedanjega službovanja vložiti do 25. januarja 1959 na gornji naslov

PGD Murska Sobotica

Kmetijska zadruga Čepinci razpisuje delovno mesto **POMOŽNEGA KNJIGOVODJE-KINJE**

Pogoji: srednja ali nižja šolska izobrazba z nekaj prakse v vodenju knjigovodstva. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj

Upravni odbor Prostovoljnega gasilskega društva M. Sobotica razpisuje delovna mesta **2 PERICI ZA PRANJE PERILA**

1 KVALIFICIRANO KUCHARICO (za pripravo malice)

Plača po dogovoru. Prošnje poslati do 25. januarja 1959 na UO Tovarne mesnih izdelkov Murska Sobotica

Upravni odbor Tovarne mesnih izdelkov v Murski Soboti razpisuje delovna mesta

Uradni dnevi občinske gasilske zveze Murska Sobotica: Obveščamo vsa društva bivših občinskih gas. zvez Martjanci, Cankova in Grad, da pisarna Občinske gas. zveze, h kateri so priključena ta društva, posluje vsak dan od 7.—14. ure. Vsa poročila, vloge in prošnje je naslavljati na ObGZ Murska Sobotica. Iz pisarne OGZ

Radio Murska Sobotica

Program od 15. do 20. jan. 1959

Četrtek, 17.00 oddaja v madžarskem jeziku;

Nedelja, 12.00 pogovor z volivci; 12.10 oddaja v madžarskem jeziku;

Torek, 17.00 lokalna poročila in obljave; 17.10 oddaja v madžarskem jeziku;

KINO

MURSKA SOBOTA — od 16.—18. jan. italij. barvni film: »Velika sinja cesta«, od 19.—20. jan. francoski film: »Zlosrečna srečanja«, od 21. do 22. jan. italijansko-španski film: »Kolesarjeva smrt«.

LJUTOMER — 17. in 18. jan. angleški film: »Lepo je biti mladi«, 21. in 22. jan. kitajski film: »Cirkusc«.

GORNJA RADGONA — 17. in 18. jan. ameriški barvni film: »Piknik«, 21. januarja francoski film: »Bela griva«.

LENDAVA — od 16.—18. jan. francoski film: »Sentjernejska noč«, od 20.—21. jan. francoski film: »Tako se umira«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 17. in 18. jan. ameriški film: »Trenutki obupa«, 21. jan. sovjetski film: »Nesmrtna ljubezen«.

VIDEM OB SČAVNICI — 17. in 18. jan. angleški film: »Abbott in Costello v tuji legiji«.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 15. do 25. jan.

Nekako do 18. jan. nestalno s pogostimi snežnimi padavinami. Pozneje več dni zaporedno pretežno jasno in hud mraz. Sele okrog 25. jan. popuščanje mraza in ponovne snežne padavine.

OBVEŠČAMO VSE LJUBITELJE GASILSTVA, DA BO OBCNI ZBOR DRUSTVA

19. januarja 1959 ob 18. uri v mali dvorani hotela »Zvezdace« v Murski Soboti

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobotica, Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Uprava: M. Sobotica, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasi in naročniški oddelek: Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Naročnina četrletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunaln. banki, 1-365

M. Sobotica, številka 605-70 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

»Da.«

»Sporočite mu, prosim, naj se oglasi popoldne pri meni v pisarni. Potrebujem namreč njegov nasvet v važni zadevi.«

»Storila bom, kot želite.«

»Hvala.«

»Prosim in nasvidenje zvečer.«

Toda zadnjih besed Onič ni več slišal, ker je že prej odložil slušalko. »Najbolje bo,« si je mislila Syl po končanem pogovoru, da mu začne v uradu tudi postiljati. Nato je sporočila dr. Kraussu prijateljevo željo. »Oho,« se je ta zadovoljno namuznil, »saj sem vedel, da brez mene ne bo mogel naprej.« Svoje zadovoljstvo pa ni izdal, ker je bila miza že pogrnjena. V želodcu je čutil praznino za tri, ne samo za enega, kar je bila seveda posledica njegovega dopoldanskega sprehoda.

Kosilo je minilo v skoraj resnobni tišini. Dr. Krauss je premleval najmanj že desetletje misel o zagonetnem neznancu, ki ga je na dopoldanskem sprehodu očitno zasledoval. Syl je molčala iz razočaranja, ker se njen novi tajnik ni mogel odtrgati od dela, da bi prišel na kosilo. Dr. Krauss je kmalu odšel, ker ga je zelo zanimalo, če ga bo na poti k prijatelju v urad spet zasledoval neznanec. Predvsem je hotel vedeti, ali je mož od policije, ali iz vrst zlikovcev. Ne eno ne drugo zanj ni bilo prijetno.

Če ga je nadzorovala policija, je sklepal, potem ji je sumljiv, če pa je bil mož iz nasprotnega tabora, se bo moral sprijazniti z dejstvom, da mu grozi nevarnost.

Sele ko je dr. Krauss odšel, se je Syl spomnila, da mu ni ničesar omenila o grozilnem pismu in o tem, da je najela za Oničeve varstvo človeka iz zasebnega detektivskega urada. »Storila bom to pri večerji,« je dejala sama pri sebi. »Saj ne gori voda. Glavno je, da sem poskrbela za varstvo g. Oniča. Takoj, ko najeti človek pride, ga bom poslala k njemu v urad, ker ni mogel priti na kosilo. V uradu je tako na varnem.« In spet se je lotila grmade pisem na svoji pisalni mizi, ki nikakor ni hotela skopneti.

Dr. Krauss je na stopnišču skoraj zadel v elegantnega moškega, ki je malo pred tem izstopil iz svojega taksija.

»Prihajate od gospodične Parkerjeve? Oprostite, nekoliko sem se zamudil. Moje ime je Fermente, iz detektivskega urada »Feniks«.

»Zelo me veseli,« je zamrmral dr. Krauss, ki se ni spomnil, da bi tudi on moral povedati svoje ime.

»Če vam je prav, se lahko poslužite mojega taksija. Sofer naju bo dpeljal natančno do urada Parker & Company, ko sva se zmenila z gospodično Parkerjevo, ko me je najela.«

»Tako?« je ušlo dr. Kraussu. Zadnje dni se je bil občevanja z detektivki že navadil. Zato je brez pomisleka sedel s tujcem v avto in upanju, da bo zvedel kaj novega, čeprav mu ni bilo znano, v kakšni zvezi je detektivski urad »Feniks« z zadevo Parker. Sicer pa je slišal, da se je detektiv že domenil s Syl. Zato se mu je zdelo vse v redu in prav.

Fermente je počul orjaškega šoferja taksija: »Če bo pripeljal za nami kakšen avto, obrnite takoj ostro na desno, narkar bomo videli, če nam sledi.«

Nenadoma je šofer ostro zavil na desno.

»Zdi se, da je nekdo za nami,« je dejal Fermente in pokleknil na sedež, da bi skozi zadnje okence previdno opazoval cesto za seboj.

»Velika limuzina oranžne barve,« je dejal vznemirjeno. »Ne ozirajte se. Ne smejo opaziti, da jih vidimo. Bom že sam opravil z njimi.«

Se preden ga je dr. Krauss lahko vprašal, za kaj pravzaprav gre, se je Fermente pozanimal, če ima pri sebi revolver.

»Seveda,« je odvrnil dr. Krauss, čeprav ga v resnici ni imel. Hotel je, da bi vzbudil v očeh tujca več spoštovanja. Zdelo se mu je namreč, da ga ta meri nekako od zgoraj. »Toda, hudirja, saj smo vendar v Rimu in človek ne potrebuje pri belem dnevu revolverja.«

»Običajno ne. Vendar ne bo škodovalo, če pokaževa, da sva oborožena. Saj menda veste, da nasprotniki gospodične Parkerjeve že vedo, da je v Rimu in zato moramo biti pripravljeni na vse. Bodite, prosim, tako prijazni in odprite pokrov pri svojih nogah. V odprtini boste našli moj revolver. Ne bi rad izpustil avta iz oči, gospod Onič...«

Dr. Krauss se je sklonil in dvignil s tal kovinasti pokrov, kakršnega je imel tudi v svojem avtu za shrambo orodja. Za drobec sekunde se mu je zazdelo, da se je Fermente okrenil od okenca, takrat, ko je izgovoril besedi »gospod Onič«. Ali ga je zamenjal z Oničem? Toda preden se je lahko spet vrvrnal, da bi ga vprašal, kaj meni z »gospodom Oničem«, in pogledal, kaj se pravzaprav dogaja, je začutil na tilniku močan udarec. Tla pod njim so se zavrtela okrog svoje nevidne osi in ročaj kovinastega pokrova ga je zadel naravnost v sence.

Preden se je osnesvestil, mu je šinila skozi možgane misel, ki ni bila ravno laskava za zasebne detektive nasploh in zlasti ne za detektiva, ki ga je najela Syl Parkerjeva.

»Sedaj sem pa že do grla sita teh pisem,« je globoko vzdihnila Syl kakšno uro po odhodu dr. Kraussa. »In kje tiči gospod Fermente? V tem se je oglašil telefon. Dvignila je slušalko in brž je spoznala glas novega tajnika.

»Oprostite, da vas nadlegujem,« se je jel opravičevati slednji, »ali ste sporočili dr. Kraussu mojo prošnjo? Čakam ga in čakam, toda ni ga od nikoder.« »Seveda sem mu sporočila in zelo me čudi, da se še ni oglašil. Počakajte še nekaj časa in če ga tudi potem ne bo, pridite, prosim, nemudoma k meni. Važno sporočilo imam za vas.« »Storil bom, kot želite!«

Naslednja pisemska zalepka, ki jo je Syl odprla, je vsebovala dopis detektivskega urada »Feniks«, ki ji je ponujal svoje usluge. Bilo je zelo vljudno in obzirno pismo.

»Razumljivo je,« se je glasil zadnji odstavek, »da vas navzlic naši želji, da vam pomagamo v teh nevehčnih okoliščinah, ne bomo nadlegovali z nadaljnjimi dopisi, v kolikor nam ne boste zaupali skrb za svojo varnost.«

In gospod Fermente?

Syl Parkerjeva je bila v hudi zagati. Bila je zelo vznemirjena. Že je dvignila slušalko, da bi vprašala detektivski urad »Feniks« glede gospoda Fermenteja, ko ji je sobarica najavila Oniča. Spet je odložila slušalko in čez hip je bil naš Jugoslovan pri njej.

Se preden jo je sploh lahko vprašal, kdaj je dr. Krauss odšel na prosto, mu je prožila grozilno pismo, ki ji ga je poslal »Mojster.«

»Zelo so prebrisani,« je pomislil Onič, »in hočejo v primeru, če bi se mi kaj »zgodilo«, prevzeti odgovornost nanjo.« Vrnil ji je pismo. »Upam, da tega niste dojeli resno,« je dejal smehljaje. »Če so se lotili celo groženj in anonimnih pisem, je to le znak njihove slabosti.«

»Navzlic temu morate biti zelo previdni. Želim, da bi bili pod ustreznim varstvom. Prosim vas, privolite v to. V nasprotnem primeru ne morem prevzeti odgovornosti za vašo varnost.«

Upravni odbor Tovarne mesnih izdelkov v Murski Soboti razpisuje delovna mesta

2 PERICI ZA PRANJE PERILA

1 KVALIFICIRANO KUCHARICO (za pripravo malice)

Plača po dogovoru. Prošnje poslati do 25. januarja 1959 na UO Tovarne mesnih izdelkov Murska Sobotica

INDIJA

dežela s 360 milijoni problemov

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Mikojan na obisku

Statistika ugotavlja, da v Indiji se živijo povprečno čez 27 let, da 250 milijonov prebivalcev živi na vsaki drugi hektar, kar je desetkrat več kot v Evropi. Skupno povečanje indijske industrije bo 1961. leta za 94%, kar je že zelo veliko.

...da čebela zleti ob dobri paši na dan tudi 40-krat in pri tem obišče 5000 cvetov.

...da je v panju 80.000 čebel, ko je roj na višku razvoja in ima pri tem še 50.000 zalega.

...da je bil prvi koledar narejen tako, da so vrezovali na drevesa zarez.

...da so prestopni dnevi uvedeni v koledarju že od leta 46 pred našim štetjem. Uvedel jih je slavni rimski vojskovodja in državnik Gaj Julij Cezar.

...da je v Sloveniji registriranih 1800 avtomobilov znamke FIAT 600, proizvod naše domače tovarne.

...da so v letu 1958 izdelali v tovarni motornih koles TOMOS v Kopru 14.000 mopov tipa Colibri, 2000 skuterjev tipa Galeb in okrog 2.500 motorjev raznih kubatur.

...da daje največ kavčuka brazilski rastlina Hevea brasiliensis, ki raste ob reki Amazonki v Braziliji. Na ha da okrog 1000 kg kavčuka, medtem ko ga da gumovec (Ficus elastica) le 100 kg na hektar.

...da vsebuje makovo seme 61 do 65% olja, orehova jedrca do 65%, medtem ko seme sončnice le 20 do 35%, oluščena bučna semena pa do 40 odst.

...da je najgostejše naseljena Belgija, kjer pride na kv. kilometer 276 prebivalcev, sledita ji Nizozemska z 275 prebivalci na kv. kilometer in Japonska z 235 preb. na kv. kilometer.

...da je najdaljši tunel na svetu Simplon na meji med Švico in Italijo, dolg je 19.730 m, najdaljši most na svetu pa je Golden Gate v San Francisku v ZDA, ki je dolg 6800 m.

Indija ima med drugimi tudi ministrstvo za energijo in novogradnje. Ta podatek pove, da je navodnjavanje in pridobivanje električne energije na prvem mestu v Indiji, kjer

bodo proizvedli še čez 3 milijone ton jekla in pet let pozneje bodo povečali proizvodnjo železa na 10,5 milijonov ton jekla, kar je desetkrat več kot zdaj. Skupno povečanje indijske industrije bo 1961. leta za 94%, kar je že zelo veliko.

TO, KAR JE ZNANO, PA RADI POZABLJAMO...

...da čebela zleti ob dobri paši na dan tudi 40-krat in pri tem obišče 5000 cvetov.

...da je v panju 80.000 čebel, ko je roj na višku razvoja in ima pri tem še 50.000 zalega.

...da je bil prvi koledar narejen tako, da so vrezovali na drevesa zarez.

...da so prestopni dnevi uvedeni v koledarju že od leta 46 pred našim štetjem. Uvedel jih je slavni rimski vojskovodja in državnik Gaj Julij Cezar.

...da je v Sloveniji registriranih 1800 avtomobilov znamke FIAT 600, proizvod naše domače tovarne.

...da so v letu 1958 izdelali v tovarni motornih koles TOMOS v Kopru 14.000 mopov tipa Colibri, 2000 skuterjev tipa Galeb in okrog 2.500 motorjev raznih kubatur.

...da daje največ kavčuka brazilski rastlina Hevea brasiliensis, ki raste ob reki Amazonki v Braziliji. Na ha da okrog 1000 kg kavčuka, medtem ko ga da gumovec (Ficus elastica) le 100 kg na hektar.

...da vsebuje makovo seme 61 do 65% olja, orehova jedrca do 65%, medtem ko seme sončnice le 20 do 35%, oluščena bučna semena pa do 40 odst.

...da je najgostejše naseljena Belgija, kjer pride na kv. kilometer 276 prebivalcev, sledita ji Nizozemska z 275 prebivalci na kv. kilometer in Japonska z 235 preb. na kv. kilometer.

...da je najdaljši tunel na svetu Simplon na meji med Švico in Italijo, dolg je 19.730 m, najdaljši most na svetu pa je Golden Gate v San Francisku v ZDA, ki je dolg 6800 m.

Indija ima med drugimi tudi ministrstvo za energijo in novogradnje. Ta podatek pove, da je navodnjavanje in pridobivanje električne energije na prvem mestu v Indiji, kjer

je treba odpraviti suše in poplave. V Indiji že 12 let gradijo ogromne jezove, ki ustvarjajo ogromna umetna jezera z neprecenljivimi količinami voda, ki jih potrebujejo v času suše. Na reki Sutlej gradijo 250 metrov visok jez, ki je največji v Aziji in bo ustvaril umetno jezero s premerom 50 km. Tukaj gradijo elektrarno, ki bo dajala petino sedanje proizvodnje elektrike sama. Tod gradijo tudi kanale, ki so široki tudi po 50 m. Takih kanalov je okrog 1000 km, a manjših okrog 3000 km. V dveh letih bodo te načrte končali in tedaj bodo imeli ukroćene reke, znatno večje dohodek od poljedelstva in elektrike, ki jo bodo lahko dali vsem prebivalcem.

Trenutno ima Indija le 30 Kw elektrike po prebivalcu (v Veliki Britaniji 1500 Kw na prebivalca, 750 Kw na Japonskem, 6500 Kw — največ na svetu — v Norveškiji). Od 50.000 prebivalci nima elektrike še vedno 50 mest. Od 500.000 naselij pod 20.000 prebivalcev ima elektriko le 12.000 naselij ali 2%. So celo indijske države, ki ne uporabljajo elektrike, kot so tudi cele indijske države, ki jih nekateri tudi v indijskem parlamentu imajo za divjaške, ker se ne pokoravajo nobenim

zakonom civilizacije, toda to so izjeme.

Ze 1950. leta so v Indiji proizvajali čez eno milijardo Kw, že pet let pozneje pa 6,9 milijard Kw, 1965. leta pa bodo proizvajali že 15 milijard Kw... Z elektriko torej prihaja v Indijo napredek z največjo naglico. V kratkem bodo lahko nehali uporabljati za kurjavo posušene krovje odpadke, v kar so prisiljeni zato, ker so jim za časa kolonializma posekali večino gozdov.

Neenakopravnost med ljudstvi Indije, ki je razdeljena po kastah, svetost krav in podobne predsodke, ki so postali z desetletji problemi Indije, pa polagoma odpravljajo na osnovi zakonov, ki pa jih je zaradi močne tradicije težko uveljavljati hitro in neizprosno, kajti probleme te vrste, ki imajo versko osnovo, rešuje življenje le polagoma.

Razvoj gospodarstva bo premostil tudi tukaj vse težave, podaljšal dobo življenja človeku in mu omogočil večjo razgledanost in obilico potrebnega znanja, ki ga bo zahteval že sam razvoj industrije in moderne proizvodnje sploh. Indija postaja pomembna ne samo v političnem pomenu, temveč tudi kot gospodarsko razvijajoča se dežela.

Humoreska

Ubožno spričevalo

V Siromakovcih imajo poleg gasilcev še mnogo, mnogo društev in organizacij, med njimi tudi odbor Rdečega križa. Tako lepo imajo vse urejeno. Gasilci škrope poleti sosedom solato, pozimi pripravijo občni zbor, na katerem se do mrivega nadežujejo čuč in sklencejo, da bodo prihodnje leto pogasili vsak ogenj in tako obvarovali siromakovsko premoženje. Tudi društvo prijateljev mladine pripravi lep občni zbor, za katerega že štirinajst dni prej pobirajo po vasi moko, jajčka, sol, masl, sladkor in denar. Torej, občni zbori, na katerih ugotovijo, koga so pred letom izvolili za predsednika, tajnika in blagajnika, so takorekoč osrednja prireditve društva ali organizacije.

Vendarle ni čisto tako. Vzemimo samo organizacijo Rdečega križa. Ta dela vse leto kot le kaj. Enkrat je treba razdeliti sir, pa spet moko, mleko v prahu in spet sir. Ja, je pa nekaj žalostnega v vsem tem. Kaj, hudiča, bi naj delili na primer gasilci! — He, če bi se to posrečilo tudi nam — pravi predsednik gasilcev — bi videli, kako bi bilo tudi naše društvo delavno! — Venjemite, da pa tudi Rdečemu

križu ni z rožicami poslano, kot si to predstavljajo gasilci.

Oni dan so spet delili mleko v prahu. In so dodelili temu, onemu, tretjemu itd. Razdeliti je pač treba. Odborniki so se pošteno spili, preden je bilo mleko razdeljeno med člane organizacije. No, kot že pravijo: »Dobrota je sirotas, tako se je zgodilo tudi odbornikom Rdečega križa v Siromakovcih. Fufljevi Neži so dodelili kar deset kilogramov sprahu, pa se ti še tisti dan pridere k predsedniku: — Čuj, ti, bizgec, kak pa ste to delili? Moja sosedja ima samo eno svinjo, pa ste ji dali pet kilogramov mleka, meni, ki jih imam petnajst, pa samo deset kilogramov! —

Je treba še kaj dodat? NE!

Ce tovarišica Fifi sanja o plaku, dobi naslednji dan denar. Nečoč je dobila denar, o plaku pa je sanjala šele naslednjo noč. Ko je to povedala možu, ji je ta odgovoril: — E, čisto naravno. Vlak je imel zamudo! —

Nekako ob istem času, kot je Lunak letel proti Luni, je potoval podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan proti ZDA. Mogoče je sočasnost obeh dogodkov zgolj slučajna, toda v mednarodnih političnih krogih so o tej slučajnosti govorili. Če pa ta sočasnost pomeni, da bo novo leto prineslo v odnose med zahodnim blokom in vzhodnim taborom nekaj tako novega, kot je nova in pomembna pridobitev umetni planet, ki kroži okrog Sonca, potem smo tega zelo veseli. Vsekakor pa srečanje med Mikojanom in Nixonom, podpredsednikom ZDA, Dullesom, zunanjim ministrom ZDA in Eisenhowerjem, predsednikom ZDA, ni nekaj samo ob sebi razumljivega, temveč dogodek, ki preseneča in razveseljuje hkrati. Razveseljuje seveda tiste, ki si želijo več sodelovanja na vseh področjih in ko odobravajo mnenje Nixona odnošno Amerike, naj obe veliki deželi tekmujeta v gospodarstvu, toda na mirnem načinu.

Mikojan se je sestel že s številnimi najpomembnejšimi osebnostmi v Ameriki in slišijo se že tudi glasovi, da želi obiskati Sovjetsko zvezo sam podpredsednik ZDA Nixon, katerega pa Mikojan uradno ne more povabiti na obisk. Toda že samo to, da je ta želja izražena, zagotavlja, da je takšen obisk možen, kajti Sovjeti gotovo ne bodo rekli ne, če izjavljajo, da si želijo več sodelovanja na vseh področjih in ko odobravajo mnenje Nixona odnošno Amerike, naj obe veliki deželi tekmujeta v gospodarstvu, toda na mirnem načinu.

Ze sam ta obisk Ameriki kaže, da obstaja pripravljenost, da bi se državni obeh strani še nadalje sestajali in izmenjavali mnenja in gledišča o važnih problemih sveta. Takšni stiki so vsekakor boljši kot pa obravnavanje na osnovi posredovanih mnenj. V tej diplomatski akciji pa so nekoliko užaljenih prizadeti Angleži, ki so doslej veljali za posrednika med Vzhodom in Zahodom. Tokrat britanske izkušnje, kot kaže, ne najdejo iskane veljave pri Američanih.

Morebiten preplah ob možnosti kakršnegakoli sporazuma so v javnosti pomirili z izjavo, da Mikojan ni na uradnem temveč na privatnem obisku v Združenih ameriških državah. To pomeni, da noben sporazum ne more biti sklenjen, da pa so razgovori velikega pomena, ki pa trenutno ne bodo imeli nikakršnega uradnega zaključka. Kljub temu Britanci svirajo svoje prijatelje pred sposobno Mikojanovo diplomacijo, vendar ne morejo zanikati tega, da nekateri sovjetski predlogi niso ultimati, temveč za perspektivno reševanje važnih vprašanj. Če tako sodimo o problemih Berlina, tedaj lahko pričakujemo, da to velja tudi za niz še važnejših vprašanj. Ze sama ta ugotovitev pa pomeni most, po katerem si lahko Vzhod in Zahod prideta bližje.

To so dejstva, ki jih je treba upoštevati, lahko pa predvidevamo tudi skeptično, da je pač lahko niz dvostranskih razgovorov tudi negativen, v delita svet. Nekoliko popuščanja na obeh straneh pa kaže, da sta trenutno in pri mnenju, da si dve najmočnejši sili na svetu lahko sporazumno razdelita svet. Nekoliko popuščanje na obeh straneh pa kaže, da sta trenutno obe strani za nadaljevanje razumnih razgovorov in preudarnih korakov. Ze sama izjava, da je Mikojan na privatnem obisku v Ameriki in dejstvo, da je ta sovjetski politik praktično že prekorčil svoje razgovore privatnega obiska, pa kaže samo to, da sta oba partnerja zelo previdna in upoštevata tudi pomen ostalih dežel, katerih mnenje bodo, zlasti na Zahodu, morali nujno upoštevati v reševanju kateregakoli važnega vprašanja.

Obisk Mikojana v ZDA je nemara začetek nove dejavnosti v diplomaciji, začetek vsestranskega sporazumevanja, ki lahko obeta mnogo, lahko pa je tudi varljivo. Sedanji obisk je vsekakor vzpodbuden za vse pozitivno misleče ljudi, neprijeten pa stroгим konservativcem, ki vztrajajo v odklanjanju kakršnihkoli stikov med Vzhodom in Zahodom. Kaže torej, da nam je novo leto kanilo drobček optimizma, kot nam je pokazalo pot v neizmerne daljave vsemirja.

Naj bo tako kakor je najbolje

SOVJETSKA ZVEZA je nedavno predlagala sklicanje konference 31 dežel za sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo. V Veliki Britaniji, Združenih državah Amerike in v Franciji so uradni krogi hladno reagirali na sovjetski predlog. V krogu Bonna so označili ta predlog za »popolnoma nesporemljiv«. To pomeni, da bodo zahodne sile odklonile ta predlog, vendar ne preostro in tudi ne kot povsem nemogoč za upoštevanje.

V BEOGRAD je prispela indijska kulturna delegacija, ki jo vodi dr. Svaminatan, književnik in tajnik Tamil Akademije v Madrasu. V delegaciji je tudi Sombu Mitra, gledališki in filmski režiser iz Bengala. Člani indijske delegacije bodo obiskali tudi Zagreb.

V BELGIJSKEM KONGU, kjer so nedavno izbruhali nemiri, ko so udeleženci konference v Akri hoteli ljudstvo posredovati zaključke te konference. V nemirih, ki so se izrazili predvsem med kolonisti, je bilo precej mrtvih in mnogo ranjenih, ker se je vmešala policija in je bila v okrepitev poslana tudi vojska. Sledile so tudi številne aretacije a zaključek je ukaz, da se organizacija domačinov »Abako« razpusti in prepove. Predsednika tega gibanja Kasavubua so aretirali.

V AMERIKI se zavzemajo pomembne osebnosti javnega življenja za prekinitev hladne vojne in za to, da ZDA priznajo LR Kitajsko. Te želje je izrazila skupina 42 pomembnih osebnosti ZDA, med katerimi je tudi Eleonora Roosevelt, znanstvenik Pauling in drugi. V tem smislu je poslan ameriškem Kongresu apel.

JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA je odpotovala v Združeno arabsko republiko. Delegati bodo obiskali več mest v Egiptu in Siriji in se bodo seznanili z delom ustanov s področja dela, delovnih odnosov in socialnega zavarovanja. Obiskali bodo tudi več tovarn in gospodarskih objektov.

PREDSEDNIK SUKARNO je sprejel najpomembnejše voditelje treh velikih indonezijskih strank: Nacionalistične, Komunistične in Nahdatul Ulama. S temi voditelji je govoril o ukrepih za ureditve svojega načrta za »umerjeno demokracijo«. Po sestanku so voditelji izjavili, da se strinjajo s Sukarnom v tem vprašanju.

V BONNU je zelo močna aktivnost v proučevanju sovjetskega predloga o mirovni pogodbi. Zelo živahno je med strankami, ki iščejo svoja stališča, ki bi se v bistvu naj ujemala. Službenega sporočila niso hoteli takoj objaviti, temveč so počakali na mnenje stalnega sveta NATO, ki se je sestel v Parizu.

V SVEDSKI je bila organizirana diskusija o delavskem upravljanju. To je bila radijska diskusija. Švedska ima že skoraj deset let tovarniške komiteje v gospodarskih in državnih podjetjih. Razpravljali so zlasti o tem, ali morejo obstajati razlike med jugoslovanskimi organi delavskega upravljanja in med njihovimi. Razlika je vsekakor velika, kajti pri nas so organi delavskega upravljanja gospodarski, medtem ko ti v Švedski dopolnjujejo delovanje sindikatov.

NA POTI DO LUNE

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

Prva raketa na Luno, ki so jo izstrelili 17. avgusta 1958 s Cape Canaverala na Floridi, je eksplodirala že po 77 sekundah. To je bil samo eden izmed poskusov, da bi za »sputnik« in »eksploziji« prodrli še globlje v vesmirje. Toda zaradi tega ne uspeha se ljudje ne bodo odpovedali nadaljnjim poskusom.

Tako se začela prvo poročilo o prvem poletu na Luno. To je obenem začetek poročila o drugi rundi v borbi za osvajanje vesmirskega prostora. Prva se je začela z izstreljevanjem umetnih satelitov, drugo bo menda objavljal eksplodiranja atomske bombe, ki bo naenkrat obsijala s svojim belim sijem neko točko na mesecu...

Po prvem neuspelem poletu na Luno so Američani izvedli tudi drugi poskus usmerjanja rakete na Luno že z nekoliko večjim uspehom. To se je zgodilo 11. oktobra zopet v Cape Canaveralu. Izstrelitev vesoljnega vozila, sestavljena iz treh stopenj, je izvedlo letalstvo. Raketa s satelitom je dosegla hitrost 40.000 km na uro in ubežala zemeljski privlačnosti. Ta raketa je poletela dalje kot prva, toda krenila je s tira Lune in se je zato zopet vrnila v zemeljno orazčje, kjer je izgorela. Naslednji poskusi so bili zopet manj uspešni...

Nenadoma se mudi Američanom, ki so z zavestjo nedosegljivosti v tehniki brezbrizno govorili o osvajanju vesmirja in napovedovali potovanje na Luno za leto 1960, prepričani, da jih nihče ne more prehiteti. Ko pa so se v vesmirskega prostora zvrstili trije sovjetski umetni sateliti v takšnih dimenzijah, da so Američanom jemali sapo (zlasti zategadelj, ker sami niso bili zmožni poslati v vesmirje niti kilograma teže), je njihovo samozavest zamenjala majhna, toda zgovorna panika. Morali so dekadati — za vsako ceno — da niso zaostali za Sovjetsko zvezo niti v raketni tehniki. Toda velika raketa ekipe profesorja G.A. Čebotareva, šefa Leningrajskega inštituta za teoretično astronomijo, bo na eliptičnem potovanju okrog Lune izstrelila »satelite« z okrog 110 kg instrumentov. To je projekt »Bumerang«, kar pomeni, da se bo sovjetska raketa vrnila na Zemljo, kot menijo, da se bo tudi ameriška raketa, ko bo obsla Luno v obliki osmice, vrnila na zemljo. Toda Sovjeti pripravljajo tudi raketo, ki bo izstrelila umetni satelit težak pet tisoč kilogramov! Takšno izjavo so dali Sovjeti nemudoma, ko so slišali za ameriška prizadevanja.

So ameriške rakete dovolj močne za polet na Luno, se je tedaj spraševala svetovna javnost. Zdelo se je, da so, toda slabše od sovjetskih. To je dokazovalo dejstvo, da je »Sputnik III.« osemdesetkrat težji od najtežjega ameriškega satelita. Kakšna razlika v teži pa bo še nastopila, če bodo Sovjeti res izstrelili pet ta težak satelit! Toda tokrat so neobičajno sovjetsko zgovornost izkoristili Američani in so v neobičajni molččnosti izstrelili skoraj 4000 kg težak umetni satelit. Tako so končno le eno rundo tekmovala dobili, toda — za kako dolgo?

Kako dolgo? Le nekaj dni, kajti tedaj je javnost že zvedela, da so se Američani poslužili nečastnih metod za »zmago« v vesolju. Zamoletni so namreč, da se njihovega satelita drži tudi nosilna raketa. Satelit sam je tehtal le 60 kg, kar je približno enako teži Sputnika I. Toda če se pri Sputniku III., ki tehta 1300 kg me bi odklopila nosilna raketa, kot pri ameriškem »širitonskem satelitu«, bi tehtal takšen Sputnik desetine ton. Pol resnice je torej cela laž!

Presenečenje, ki nam ga je pripravila Sovjetska znanost drugi dan v tem letu z izstrelitvijo rakete proti Luni, nam nekoliko pojasnjuje krčevito prizadevanje Američanov, da bi se prvi čim bolj približali Luni. Gotovo so kaj vedeli o sovjetskih načrtih, čeprav ti javnosti niso bili znani. Ko so videli, da nasprotniku ne morejo dati direktnega udarca, še manj k.o., so se odločili, da bodo poskušali zmagati po točkah, v vztrajni izčrpavajoči borbi, iz katere pa lahko izidejo izčrpani sami. Ze prvi poskus zavarovanja svetovne javnosti s »širitonskim« satelitom kaže, da so jim živi že močno zbrbljani.

Toda pri tem je bistveno vendarle to, da niti Američani niti Sovjeti niso pristali na Luni, da je torej še niso dosegli. Nedvomno in nesporno je, da so Sovjeti prvi poslali raketo najdalje v vesmirje, celo mimo Lune in da je to uspeh takšnega pomena, da jim je čestital celo Eisenhower. Prav tako pa je tudi znano, da vsaka raketa ali podobno vesmirskega vozila, če zgreši svoj cilj — kateri koli planet v našem sončnem sistemu — nadaljuje svojo pot naravnost proti Soncu. Nadaljnji del poti sovjetske rakete poslana na Luno torej ni nikakšen uspeh sovjetske znanosti, temveč samo znak, da je ušla njihovi kontroli, kot se je ameriška raketa

namenjena Luni, vrnila brez sodelovanja ameriških znanstvenikov v zemeljsko orazčje.

Vsekakor pa je nesporno, da imajo Sovjeti mnogo močnejše rakete, rakete s takšno odbojno močjo, da Američani o njej javnosti raje ne sprocjajo ničesar.

Sovjetski raketni strokovnjaki so bili in so še zdaj, napram ameriškim načrtom zelo rezervirani. Profesor Leonid Sedov je že pred izstrelitvijo štiri-

tionskega ameriškega satelita napisal, da bi sovjetske rakete brez močva ljudi že lahko potovale na Luno, toda sovjetski strokovnjaki da so bolj zainteresirani za probleme poletov na Luno z ljudmi. Profesor Sedov je šef komisije za medplanetarni promet. Dvojbo se torej nadaljuje hkrati z raketami in besedami. Kdo bo koga?

(DALJE PRIHODNJIČ)

Slike, ki jih objavljamo »NA POTI DO LUNE«, sta nam odstopili tehnični reviji »Življenje in tehnika« in »Kriša«, od koder so vzeti tudi nekateri podatki.